МАССА А МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВIАШАГIКХЕТА!

СЕРДАЛО

Свет

Арадувл 1923 шера денз

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIай обкома, Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Министрий Совета орган. Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

№ 24 (2876). | Шинарди, 25 февраль, 1964 шу. | Мах 2 кап.

ПАРТЕ ХЬИЙХАЧА НОВКЪА

Цхьа кIира хьалха йистельнна КПСС ЦК февральски Пленум. Цо ларххIа дийцар юртбоахама производствана интенсификаци яра дош.

Пленума соцам тIа белгалдаьккхад юрта боахама интенсификаци яр, из сихха дIахо дегIабоалабар ерригача парте, дерригача халкъа гIулакх хилар, хIана аьлча коммунизма материально-технически база хьалъяра новкъа боаккха шерра гIа а КПСС XXII съездо тIайийцэ парте Программа кхоачашъеча лоархIаме гIулакх а да из.

Фу яхилга да, юрта боахам интенсификаце новкъа баккхар яхар? Из да даьттая хIара гектара тIара дуккхагIа продукци чуяр, колхозашкея совхозашкея къахьегама овсарле чIоаггIа лакхъяр, продукце единицага кIезигагIа къахьегами средствашт дIа а йохийташ дуккхагIа ялат, дулх, шура, кхийола продукташ чуяр. Цунга бода никъ ба йоах парте: лаьттанцарча балхашта а хьайбаш леладара гIулакха а шерра химизаци яр, хиш дехкача лаьттаех бокъонца пайда эцар, юртбоахамерча балхашта комплексни механизаци яр. Iалманна карагIдьинарехи хьалха латтача опытахи производстве шерра пайда эцар.

Иштта да КПСС ЦК Пленума документаш тIа а Н. С. Хрущева боккха чулоацам болча къамаьла тIа а белгалдаьха Iалальмате доккха декхараш.

Партийни организацей декхар да парте де дагалаьцар махулла сихагIа кхоачашдарэ къахьегамхой оарцагIбахар. КПСС ЦК февральски Пленума материалаш къахьегамхошта шедра дIайовзийтар, пар чулоацамах хIара колхозо, совхоза болхло дIахкетавар. Из болх беш хила беза беррига агитатораш, хIара коммунист.

Къахьегамхоша чIоаггIа къоабалдаь тIаэц Коммунистически парте хIанз халкъа хьалхашка уттаду лоархIаме декхараш. Уж кийча ба лаьттан беркат совдаккхара, хьайбай продуктеш дэ тIехьа дуккхагIа хилийтара кулг вIашта ца дуллеш къахьега. Укх деношка къаьстта сихдаьд цар бIаьстан балхашта кийчо елга. Укх шерарча хьувкъама лард йоллаш ба уж.

Еррига республика хьанийцача соахкарчул дикагIа лед вайцига трактораштa ремонт яра балхаш. Соахка цу хана тоаяь хиначарел дикка дуккхагIа я укх шера 20 февраль тIаккоачаш ремонт яь, яьха трактораш. Къаьстта дика лел из болх Сунженски, Грозненски, Шаьла производственни управленей боахамашка.

Соахкарчул дикагIа лел республика боахамий кхашке органически удобренеш йохкилга а. Духхьал цхьан январь бетта 23 эзар тонн совгIа кхо диллад шоай кхашка Сунженски колхозаша. Февраль бетта кхы а лакхагIа я цу балха темпаш. КПСС ЦК февральски Пленум хьайийлача дийнахьа кхашка органически удобренеш яхкара меЁячника юкъе а баха, духхьал итт дийнахье кхы а 13 эзар совгIа тонн кхо диллад цар кхашка. Во лелац цу управлене боахамашка механизаторски агрохимически дешар а.

Цхьабакъда, массанахьа лелаш уж балхаш иште дика. Ледара латт трактораш тоаяра гIулакх Урус-Мартана, Шелковской производственни управленей боахамашка. ХIанзчул тIехьагIа тоае езаш бIаь совгIа трактор я, масала, Урус-Мартана управлене боахамашка. Алхха 500 тонн мара яц месячника хьалхарча 10 дийнахьа Шелковски управлене боахамаша кхашка йихьа удобренеш. Ледара вIаштIехьдаьккхад цига механизаторски агрохимически дешар а.

ХIанз. бIаьстан балхаш доладала кIеззига деношта мара ца дисача хана беррига теркам тIабахийта оарцагIбала беза юрта боахама къахьегамхой бIаьстан кийчо сихьяра. Дукха а дуккхагIа долча боахамашка из дика кхета а деш, беррига яиз семилетка яьхлагIча шера бIаьсти дика чаккхъяккхара тIабахийтаб.

Колхозхоша, совхозий болхлоша, юрта боахама специалисташа дика кхетаду юрта боахама интенсификаци яр шоай керттера декхар хилар. Пленум йисте а ялалехьа доладелар республикера дуккха боахамаш цу хьакъехьа шоай де дезараш белгалдаха.

ХIара боахаме тучайоах шоай резерваш, тохк тороаш, специализаце дешаш къестаду, производство сихха дегIайоалара де дезараш белгалдоах. Цхьабакъда, де лерхIаш дола гIулакхаш кхоачашдулургдац организаторски болх бокъонца вIаштIехьа ца боаккхе. Пленуме ше къамаьл деш Н. С. Хрущева яьхачэ тайпара, воаш мишта организатораш да дIагойта деза вай. Беррига колхозхой, механизаторий, совхозий болхлой, специалистий, беррига юрта боахама къахьегамхой низ Пленумо хьалхашка оттадаь хоадамболлаш дола декхараш кхоачашдара тIаберзабар — из да хIанз партийни организацей керттера декхар.

Материальни тороаш йоккха я вай, царех лерттIа пайда эца беза. Соахкарчул дуккха а дуккхагIа я укх шера республика колхозашкей совхозашкея минеральни удобренеш. Царех нийса пайда эце, соахкарчул совгIа эзараш тоннаш ялат, кхийола продукци чуяхьаргья колхозашеч совхозашеи.

ХIаьта хий декха лаьтташ? Хьалха латтача ахархошта дика хов цунах мел пайда бовл. Цхьабакъда, вайцига хIара шера хий дилла йиш йола дукиха лаьтта дус хий ца дуллаш. Цудухьа интенсификаци яра лоаттабеча къоасаме керттердар да хIанз партийни организацеша, производственни управленеша, колхозийи совхозийи кулгалхоша организаторски болх тоабар.

Партийни организацеша даим бIарг тIалоаттабе беза Iалманна карагIдьиннараши хьалха латтарий опыти производствана юкъе мишта хьу хьожаш, халдеза къовсам лоаттабе беза кердадар массанена дIадовзийтара, цунах бокъонца пайда эцара. Массанега дIакхачийта еза маякий опыт.

Юрта боахама къахьегамхой! Бокъонца къовсам лоаттабе февральски Пленума решенеш кхоачашъяра, алсамъяха юрта боахама продукташ!

СССР ОБОРОНА МИНИСТРА ПРИКАЗ

1964 ш. 23 февраль. № 34 г. МОСКВА

Новкъостий салтийи матросаш, сержанташ а старшинаш а!

Новкъостий эпсараш, инаралаш, адмиралаш!

Запасе болеи отставке баьнея Эскара а Флота а ветеранаш!

Тахан вай Даьхено белгалдоаккх Советски Эскарен ТIема-Форда Флотен 46 шу дизар.

Из дерригача халкъа цIей советски вахе дезду коммунизм хьалъеча доккхий толамаш дахарца. Болтлой класса, колхозни ахархой, интеллигенце Турпалерча къахьегамца ханал хьалха кхоачашъеш латт ворхI шера план. Городашкарчеи юрташкарчеи къахьегамхой творчески хьинар керда айдаьд КПСС ЦК декабрьски февральски Пленумий решенеша. Химически промышленность сихха дегIайоалаеш, юрта боахам дIахо айбеш йолча сийлахь-йоккхийча планаша къаьгга тешал ду къахьегамхой низаш КПСС XXII-ча съезда исторически решенеш кхоачашъяра доккхача хьинарца а нийса а тIадерзадеш хилара.

Шай са яз кходеш коммунизм хьалъяра доккхий декхарш кхоачашдар духьа къовсач лоаттабеш долча вай халкъа цIенача дег тIара лов машар хилари чIоагIбалари.

Коммунистически партей Советски правительствай тIагIерттан дерригIен чаккйоах дунен халкъашта юкъера кхоххам дIахо кIаьдбара, дунен термоядерни тIом ца хилийтара тIаерзаьй йола ленински арахьара политика. Машара гIулакха юкъе аьлла керда лоархIамера дакъа да территориальни къовсамаши доазонех дола дешаши къоастадара низ юкъе боаккхаргбац аьнна паччахьалкхенаша дош а луш дунен халкъашта юкъе соглашенеш яра хьакъехьара советски предложенеш.

Цу цхьан хана Коммунистически партеи Советски правительствай теркалду вай Даьхенцеи вежарашка долча социалистически мехкашцеи тIом хьоабара планаш кийтъеш дола империалистически низаш дунен тIа хилар.

Цу хьалашка партеи правительствай долла хIама ду, нагахьа санна агрессора дунен тIом хьоабеага карагIдоаде, хIалаквеш пунна хIама тохара Советски Герзашцара Низаш даим кийча халийтар духьа.

Новкъостий салтийи матросаш, сержанташ а старшинаш а!

Новкъостий эпсараш, инаралаш, адмиралаш!

Запасе болеи отставке баьннеи Эскара а Флота а ветеранаш!

Даькъала дува аз шо дерригача халкъа цIейна — Советски Эскарен ТIема-Форда Флотен 46 шу дизарца!

Эскарен Флотен тIемахой! Денна лакхе тIемен политически хетамаш, тIагIертта эргайоахаш тоге шоай тIема гоязал, керда техникеи герзи Iомаде, нийса кхоачашде коммунизм хьалъечун моральни кодекса, тIема дувие, тIема уставаша дIадехараш. Коммунистически партии Советски правительствой кхайкача Даьхенна хьалхашкара шоай декхар кхоачашде массаза а кийча хила!

Советски Эскарен ТIема-Форда Флотен 46 шу дизар белгалдоаккхаш аз приказ ду:

Тахан, 23 февраале, вай Даьхен столице — Москве, союзни республикай столицашка, городашка-турпалашка тIъоаза йоккхий топаш а кховсаш салют вай.

Даькъала хилда Советски Эскарен ТIема-Форда Флотен 46 шу!

Даькъала хийла вай дукъа еза Даьхе — Советски Социалистически Республикай Союз!

Хоастам хиаба сийлахь-доккхача советски халкъан цун майрача Герзашцарча Низаштен!

Даькъала хийла Советски Союза Коммунистически парти — еррига вай хоталонаш яхара делаш уравттадер а уж вIашгIехьйоахар а!

СССР оборона министр
Советски Союза Маршал
Р. МАЛИНОВСКИЙ.

КПСС ЦК февральски Пленума решенеш кхоачашъергья

ДИКА КИЙЧО ЯЬЙ

Укх шера юртбоахама культураш дикагIа хьувкъае лерхIаш бIаьстан балхашта ханнахьа кийчо яра шоай беррига низ тIабахийта, къахьегаш ба Сунженски производственни управлене «Шеча Эскара» цIерахча колхоза механизатораши кхашледадераши. ЧIоаггIа теркам тIабахийтаб цар кхашка органически удобренеш яхкара.

Денна 9—10 агрегати 15—16 ворден хул ширдаьнна кхо колхоза кхашка дIаккхухьаш. Сменах массехк рейс ю царех хIаране. Шерра социалистически яхь а йоаржаьь бу цар из болх. Тракторно-полеводчески кхаь бригада юкъе цу яхье кхттъьнна Третьяков Александра кулгалдеш йола шоллагIа бригада. Март бутт хьакхалалехьа 5000 тонн ширдаьнна кхо кхашка дилла аьнна тIайийца социалистически декхараш 8-ча февралага кхачалехьа кхоачашдаьд бригада. Дика къахейгар бахьан долаш колхоза правление 400 сом ахча совгIат делар цу коллектива. 75 сом ахча делар цу бригадерча «ДТ-54» яхача трактора тIа болх беча, Кореньков Александрайи Гупало Николайнеи. Бутт хьалха кхоачашдир цу шийне шоаш тIайийца социалистически декхараш, 1-ча февралага кхачалехьа 1050 тонн кхо дIадихьад кхашка.

Хьинари низ ца кхобеш, шоаш денна дош ханал хьалха кхоачашдара къахьегаш ба трактористаш Дмитриев Александр, Доманов Николай, Дуров Алексей, Орлов Василий, кхыбараш а. 500—600 тонн ширдаьнна кхо дIадихьад царех хIаране колхоза кхашка. Ерригача агрегаташ тIен ворданш тIен кхо тIалотташ ва бульдозорист Трифоненко Николай. Къахьегама овсарле лакхагIа хургйолча тайпара вIаштIехьбаьккхаб цо ший болх, зехьа боаяц цо ха, цуи бекха хьежаш латтац агрегаташ. Сменан норчаш тIехкхоачашъеш къахьег кхо дIадоаржадеча Смирнов Генаде, Серяков Николайс, Чебаторев Владимира, кхычар. Болх дика вIаштIехьбаккхар бахьан долаш планах дилла дезар 5000 тонн мара доацача хIанзалехьа — 11200 тонн ширдаьнна кхо диллад колхоза кхашка.

Дика вIаштIехьдаьккхад укхаза гурахьа ялаташ дIадийнача минеральни удобренеш товсилга а. 3000 центнер совгIа суперфосфати аммиачни селитри тессай 1560 гектара тIа.

Дика вIаштIехьдаьккхад колхозе агрохимтешар а. Механизатораш, звенои кулгалхой, бригадираш, мугIарера колхозхой, — 80 совгIа саг ва хиии Iомаеш. Цхьа занятии хиинай укхаза. Опыт йолча специалисташа ешача лекцешка ладувгIарашта хайнад юртбоахама культураш сихагIа дегIайоалаяра малагIа элементаш эш, минеральнии моттигерен удобренеех фу пайда боал, химически молхашца оасар дIа мишта доакхх, ялатех летзча салоахкача хIамашца къовсам мишта лоаттабу а, дукха кхыдараш.

Шендаь дIадувча боарамга дIакхоачадаьд колхозе дIаде деза фу. 30 гектара тIа дIае аьача коартолий фу мара дац хIанзчул тIехьагIа Iалашде дезаш. Укх деношка эцаргйолаш я коартолаш а.

Ан. ПЛИЕВ.

ХЬАЖКIАШ ХЬУВКЪАЯРА

Дукха гIулакхаш да укх деношка Наурски производственни управлене «Надтеречный» совхоза механизаторийи кхаш леладерийн де дезаш. БIаьстанга кийчъуш я из кулгалду звено а. Укх шера 200 гектара тIа хьийкъа хьажкIаш хьалкхеелга да цо керттера декхар. Из кхоачашдара низи хьинари ва кходеш къахьег оаха.

Дика кхетаду звено членаша боккха хьувкъам хьалкхебара химех ма кулла дуккхагIа пайда эца безилга. ХIаьта оаха хIанзехьа а тессай хьажкIаш дIахоргйолча минеральни удобренеш, дикагIа пайда эцарах хьажкIаш дIакача а уж тIайолача а хана тоссаргья оаха аммиачни селитра.

ХIанз ха-ди ца доалеш тхоай ма хулла ширдаьнна кхо кхашка дуллаш да тхо. ХIара гектара тIа 20—25 тонн кхачийта лерхI оаха ширдаьнна кхо. ХIанззехьа дIадихьад 600 тонн гаргга кхо, хIаьта денна дIакхухьаш а латт из.

Соахка во хьувкъанзар тха звеное хьалкхеннь хиние хьажкIаш, бакъда уж кхы а дикагIа хьувкъае тороаш ю тха, соахкара гIалаташ белгалдаха, уж кха а ца де хьожаргда тхо. Дерригa а балхаш механизмашца кхоачашдергда хьажкIий хIара центнер дарегIа хилийтара.

КПСС ЦК февральски Пленумо гIоабаьха денна балха темпаш лакхъеш. 200 гектар долча кхай хIара гектара тIара 50 центнер фуальнха хьажкIаш чуэца аьнна денна дош кхоачашдара къовсам лоаттабу аз кулгалдеча звено членаша.

Х. НУНАЕВ.

Наурски производственни управлене «Надтеречный» совхоза механизатор.

ДЕКХАРАШ КХОАЧАШДЕРГДА

КПСС ЦК февральски Пленума решенеша доккхий къахьегама толамаш дахара денна тIакхьех тха совхоза механизатораш. Пленума сийна лаьцача къахьегама вахте а утта 10-ча февралага кхачалехьа кхоачашъяьй оаха юрта боахама техникана ремонт яра плая.

Планал совгIа йола «С-80» яха трактор тоаеш ва сон Будянский Николайи. Ремонтии балхаш чаккхдаьлча ха-ди ца доалеш кхашка болх бе арадоргда тхо. Юртбоахама культураш хьувкъаяра а дуккхагIа яхара а хьинари низи кхобергбац. Къахьегама овсарле лакха хургйолча тайпара делаергья трактораш. Нагахьа санна лаьтта ахара сай трактора енна план соахка 20 процент тIех аз кхоачашъяьяле, укх шера 25—30 процент планал дуккхагIа оахаргда аз лаьтта, цу тайпара декхараш тIайийнадь са новкъоста Будянский Николая а.

Доккхий декхараш тIайийцад боахамерча кхыча механизаторашa а. Цар лаьрхIай «Т-74» яхача тракторца 1500 гектари «Т-50» яхача тракторца 1200 гектари лаьтта аха. Оаха мамогта дуккхагIа кходергда доагор а, дика чаккхдоаргда дерригa балхиш, лохбергба хIара центнер продукци яккхарга дIабода мах.

Хьалхашка латта декхараш сийлениа кхоачашдара лоархIамера гIулакх да минеральнии моттигерчен удобренешца кхаш хьаьнделга. Укх шера ялаташ хьувкъадара соахкарчул дуккхагIа товсаргья удобренеш, хIара гектара тIа 2—2,5 центнер кхоачаергья уж.

Химех дуккхагIа пайда эцара тха совхозе вIашагIдаьхкай агрохимдешара кружокаш. Бригадираш, звеноводаш, механизатораш, мугIарера болхлой ба цу кружокашка дешаш. Хьалхе латтарий опыт, удобренеш товсарах юртабоахама культураш хьувкъаяр, кхыдола пайданера хIамаш хайнад царна цу кружокашка.

Къахьегама кхы а дикагIа хьокхамаш дахара хьинари низи ца кходеш балха темпаш лакхъеш ба тха совхоза болхлой. Сийленца кхоачашдергда оахе хьалхашка латта дерригa декхараш.

М. МИХНО,

Грозненски производственни управлене № 2 йолча баьца дарий совхоза механизатор.

ФЕВРАЛЬ БЕТТА ПЛАН КХОАЧАШЪЯЬЙ

КПСС ЦК февральски Пленума сийна лаьрхача социалистически яхье январь бетта валови продукци арахецара план 108 процент совгIа кхоачашъяь Новогрозненски мехкдаьтта чаккхдоахача завода технологаш укх бетта кхы а лакхъеш ба шоай къахьегама темпаш. Февраль бетта план 2 ди хьалха кхоачашъе аьнна тIайийца декхараш тIехкхоачашдеш хьабоагIа уж.

Къаьстта дика къахьегаш я ноа. Атарукова кулгалдеча № 25-1 йолча установка коллектив. Февраль бетта план 21-ча февралe кхоачаш а ец март бетта чотах таханарча денга оараш сомий маьха продукци арахийцай цу коллективо. Цул совгIа, дикка къахьегай, овсарле лакхъяьй, продукцега дIадолар 1 процент совгIа лохдаьд цо.

Коллектива юкъера белгалбаьнна дика къахьегаш хьабоагIа операторaш Лагадин Михаиле, Садовой Николай, оператор Родителев Сергей, машинист Федорченко Алексей, кхыбараш. Шоай балха нормаш 110 — 115 процент кхоачашъю цар.

М. БОТОВ.

КХО ДИ ХАНАЛ ХЬАЛХА

Укх шера план ханал хьалха кхоачашъяра КПСС ЦК декабрьски февральски Пленумий решенеша дегаш гIоабаьха хьинаре къахьегаш я крекинг-завода ерригача установкай коллективаш. Къаьстта дика къахьегарца царна юкъе белгалъяьнна я Ю. Беренгеева кулгалду коммунистически къахьегама сийлен цIи делаю № 21-1 йолча установка коллектив. «Къахьегама доккхий декхараш да тхона укх шера хьалхашка латтараш, уж декхараш толамца кхоачашдара низи хьинари кхо ца де дош деннад установка хIара технолога» — йоах установка начальника ноа. Беренгеева. Шоаш денна дош кхоачашдара хьинар соадоахаш къахьегаш январь бетта валови продукци арахецара план 102,9 проценти сийрда продукташ арахецара план 111,4 проценти кхоачашъяьй цар.

Укх бетта кхы а дикагIа къахьег установка болхлоша. Укх дIадахача 24 ден валови продукци арахецара план 117,6 проценти сийрда продукташ арахецара план 123,4 проценти кхоачаш а еш, ктташ эзараш сомаш мах бола продукци планах лаьрхIачул совгIа арахийцай цар. Февраль бетта план кхо ди хьалха кхоачашъе дош деннад установка коллективо. Цу даькъе къаьстта дика къахьегарца белгалбаьнна ба боккхагIа бола операторaш ия. Горожин, Козадаев, оператор Федуров, иштта кхыбараш.

Б. КОСТОЕВ.

Советски летчикаш эггара хьалхара Советски Союза Турпалаш (аьрдехьара аьттехьа) М. В. Водопьянов, М. Т. Слепнев, Н. П. Каманин, А. В. Ляпидевский, В. С. Молоков космонавташ болча хьошалгIа.

В. Шустова сурт, АПН.

СОВЕТСКО-АМЕРИКАНСКИ ГIУЛАКХАШ ДЕГIАДАХКАРА

МОСКВА, 22 февраль. (ТАСС). Доаззол дехьарча мехкашца культурни бувзамаш лоаттадара йолча СССР Министрий Совета Паччахьалкхен комитета председателя С. К. Романовскеи СССР-ерча США посола Фой Д. Колереи шоай правительствай цIерах тахан кулгаш яздаьд Iалма, техника, образование, культура дакъе а кхыча гIулакхашта а, 1964—1965 шерашка бувзамаш лоаттадера хьакъехьарча соглашенеа.

Керда соглашенеа хьалхагIа хиначул йоахагIа а бувзамаш дуккхагIа чулоацаш а я. Белгала аьлча, барт вIаштIехьбаьннаб химически удобренеи предприятешта проекташ увттаярен уж хьалъярен дешаш, пластически материалаш, аьшкабетон, керда текстильни материалаш хьаяра дешаш леладеш бола а городаш хьалъе планаш боахаши уж хьалъяйташи бола а советскии американскии специалисташ дIа-хьа ахийтара хьакъехьа. Шерра программа оттаьй юртбоахама производствана химизаци ярен дIахо пунна механизаци ярен дешашта делегацеш дIа-юха ахийтара.

Шиина а оагIорахьара барт вIаштIехьбаьннаб халача лазарашта духьала цхьана къовсам лоаттабара хьакъехьа, белгала аьлча, рака, дега-миай, ревматически, вирусни лазарий проблемаш Iомаяра гIулакха. Советскии американскии Iнамахоша тоххама балхий планаш дIа-юха ийергья, хоьмаш дIаюха тергда, цхьана Iилман сессеш ергья аргI-аргIа ез цкъа США-в, тIаккха Советски Союзе. ДIахо йолача хана а дIа-юха ухийтаргба студенташ, преподавателаш, Iилман болхлой.

Укх гаргарча шин шера американски городашка бахача вахага йоаза йиш хургья С. М. Кирова цIерахча Ленинградски операй балетен театра балетни труппа, Московски филармоне симфоническа оркестра, МХАТ-а артистий искусство. Шоай аргIанна Советски Союзе гастролеш елаш хургба Кливлендски симфонически оркестра, «Промюзика» яхача камерни оркестра, ша тIарча балета артисташ.

Кердача соглашене лоархIаме дакъа да общественни культурни организацешта юкъера бувзамаш дегIадахкар. ЛерхIаш да выставкаш дIа-хьа ухийтилга, киноискусства, радио, телевидене даькъе бувзамаш лоаттаделга. Спорта раздела белгалдаьд баскетболах, яйтача атлетиках ловза, нек де, лоака лехка, хоккеях, шахматех ловзара вIашагIдеттахулга.

ГРОЗНЕНСКИ ГОРОДСКОЙ КЪАХЬЕГАМХОЙ ДЕПУТАТИЙ СОВЕТА СЕССИ (IX ГУЛЪЯЬ) ХЬАЕЛЛАРАХ

Горисполкомо Грозненски городской Совета депутаташка дIахоийт города Совета (IX хержача) пхелагIа сесси 1964 шера 27 феврале дийнахьа 12 сахьат даьлча гулъеш хилар.

Сесси хьаелларгья Нурадилов Ханпаший цIерахча Нохч-ГIалгIай драматически театра цIеношка (Революце проспект, 9).

Ден повестка:

- горисполкома балха хьакъехьара отчет. (Докладчик — горисполкома председатель ноа. А. А. Похвищев);

горисполкомо кулгалдеш йолча предприятей халкъа боахама планен 1964—1965 шерашка город Грозне чуIе цIеной, культурно-бытовой тIишлош хьалъяра а из хозъяра а де дезача гIулакхийн хьакъехьа. (Докладчик — горисполкома председатель ноа. А. А. Похвищев);

1964-чен 1965-чен шерашта бюджет чIоагIъяра хьакъехьен 1963 шера бюджет кхоачашъера хьакъехьен. (Докладчик — горфинотдела заведующи ноа. А. Ф. Панков).

НИЗ КХОБЕРГБАЦ

КПСС ЦК Пленумо дегаш гIоабаьха денна къахьегама овсарле лакхъеш къахьег тха совхоза болхлоша. Партей Советски правительствай даим вай еча йоакхоина кердача къахьегама толамашка жоп дала дог доагIа тха. Дика лел тха совхоза механизаторийи полеводийи гIулакхаш. ХIанззехьа а тоаяь яьннай совхозера трактораш, сеялкаш, ноахараш, культиватораш, кхыраш. ХIанзчул тIехьагIа тоае езаш йиса ялаташ чуэцаш йола массехк комбайн мара яц. Царша ремонт еча денна 1,5—2 норма кхоачашъю дуккхагIча механизатораша.

Иштта дика болх бу боахама полеводаша а. 200 гектар хьажкIаш дIа а йийна дика хьувкъам хьалкхебе лаьрхIад укх шера аз кулгалдеча звено коллективо а. Керттера да хьажкIаш дIаювргйола лаьтта дерттIа хьаьндар. ХIара гектара тIа 25—30 тонн а кхоачийташ ширдаьнна кхо дуллаш доахх тхо тхоай участка тIа. Цул совгIа хьажкIаш дIаелехьа е дIаювча хьажкIашца цхьана минеральни удобренеш товса дерхI оаха. Оасар деш, хьажкIаш ийлхьеш, лаьтта памца доаккхаш а кхыдола а балхаш механизмашца дергда оаха. Из дерригa а кхоачашдарах дика пайда баргба. Лохлургба хьажкIаш хьалкхеяргa дIабода мах. ХIара гектара тIара 110—120 центнер хьажкIаш кхее аьнна денна дош кхоачашдергда оаха.

Б. КОДЗОЕВ.

Наьсарен производственни управлене «Октябра 40 шу» яхача совхоза дикагIа вола хьажкIашлелаер.

Партийни вахар

ПАРТИЙНИ ПРОПАГАНДА БОАРАМ ЛАКХБЕШ

КПСС Программо хьалхашка оттадаь декхараш дика довзаш, уж кхоачашдара чІоагІа къовсам лоттабеш советски общества хІара член хургвола гІулакх вІаштІехьдаккхар идеологически балха керттера декхар лоархІ парте. Хьалхарча дакъе цуй лоархІамегІарча участкашта — партийни пропагандана а йохийташ, керттера уйла идеологически балха тІаяхийта партийни организацеш декхарийла ю цу гІулакхо.

Наьсарен юрта боахама зоне укх дешара шера партийни пропагандана юкъеэзав 2231 саг, сеахкарчул кхоалагІа дакъа дуккагІа хул уж. Политически дешара системе коммунисташ хиннача Іеш Іалаьчате дукха ба парте боацареш а. Коммунистически кхетам балара, КПСС теори Іомара 95 семинарески группеи кружокеи вІашагІтеллай укхаза. Йоккха уйла тІайохийташ да юрте боахайла экономически знанешта пропаганда елга. 615 сага юрта боахама конкретни экономики Іомаеш йола 27 семинарски группеи хьалхара экономически школеи вІашагІъеллай цу гІулакха.

Кхалнаха юкъерча кхетама балха чІоагІа / гІайгІа е еанлга кхета а деш, укказа вІашагІъеххай 598 кхалсаг дешаш, йола политграмота хьеха кружокаш. Ерригаш а политически дешара системе дешаш я 1211 кхалсаг.

Укх дешара шера атеизма керттера дешаш Іомадарен эстетически кхетам баларен 151 саг чувоагІаш кружокаши семинарски группаи вІашагІъеххай Наьсарен районе.

Пропагандисташ лерттІа хьахаржарга хьежжа мара хила йиш яц пропагандистски балха толам. Цудухьа кердача дешара шера бокка теркам тІабохийташ хилар пропагандисташ хьахоржияга. 95 саг ва пропагандисталла болх беш, хІаьта царех 61 процент — коммунисташ, вожаш комсомольцашия парте боаца активисташи ба. Царех 46 саг лакхерен чаккхъяллача лакхерен, хІаьта 49 саг юкъера образовани йолаш ва. Иштта боккхача лоархІаме да боахамий кулгалхой, совхозий директораш, юрта боахама специалисташ пропагандисташ хилар а.

Пропагандисташцара болх мишта дІаеттабаьб тха районе? Дешара керда шу доладелча дена политически дешара системе пропагандисташтеи партийни организацей секретараштеи 3 семинар яьй паркома идеологически отделои политически дешара кабинетои. Тайп-тайпарча темаех лекцеш йийшай, докладаш яьй цу семинарашка. Масала, 27-ча феврале хургйолча семинаре, пропагандисташа ладувгІаргда: «Мехка халкъа боахамера химически промышленноста дакъеи из дегІайоалаяра парте лоаттабу къовсамъ», «ДІадахача шерара юрта боахама итогаши укх кердача шера района къахьегамхошта хьалхашка латта декхараши» яхача лекцешка. ХІаьта семинарашка лекцеш ешш, доклад ю партхома секретара нов. Газдиева, цун заместителаша ни. Ургановен Даурбековен.

Пропагандисташта ешш езача темаех дола методически хьехамаш телаш, шоаш занитешка кийчбалара занятии гулъяра а чаккхъяккхара а балха опыт цар дІа-юха эцаш йола секционни занятеш ю хІара семинаре. Пропагандисташта долча новкъостала вІашагІтеллай методически совет, йолаш я балха опыт дІа-юха эца пропагандистий уголок. Цу дерригача гІулакхаша доккха новкъостал ду политически дешара болх лерттІа дІабахьара. Шоай болх бокъонца уйла тІайохийташ бу районерча дукхагІболча пропагандисташа. ЦхьоагІо йолаш чаккхйоах занятеш, гІулакхаш довшхацар кІоаргта чулоацам болаш еш материалаш. ладувгІараштa хьехача темаца совхозий, школай, предприятей вахарах йола моттигера материалаш дика ювз пропагандистнша. Цу гІулакхаша Іомаеча темана чІоагІа уйла тІаераэю, из ювцача дикагІа дакъа лоацийт ладувгІарашка.

«Совхозашка къахьегама овсарле лакхъяр» яха тема ше йоашхаш дІахо механизаци яра дош бокккха чулоацам болаш дийцар кхашкарчен хьайбай боахамашкарчен балхашта «Назрановский» совхозерча семинарски группа кулгалхочо нов. Льянова. Къахьегама овсарле лакхъяра боккхача лоархІамера фактор из хилара тарра къахьегама доккхий толамаш доахаш йола, соахка хІара кхоабача Іаттагара план 1600 мара йоацача, 4500 килограмм шура яьккха Аьлтий-Юртарча отделенера Барахоева Лемка, хІаьта шера шура яккхара план 125 процент кхочашъяь нов. Костоева кулгалду из ерригa ферма, 200 гектар майдан хІара гектара тІара 42 центнер фуалъьхьа хьажкІаш чуийца Мальсагов Осман, санне бола производства новаторий опыт йийцар цо.

Кхашкара, хьайбаш лелаелчара, кхычахьара балхаш лерттІа вІаштІехьдахарах масалаш кхувлаши, кхоачамбоацараш гучадоахаши, уж дІадахара лоархІамера предложенеш теладш дола къамаьлаш дир ладувгІараша семинаре.

Пхьилекъонгий · Юртарча юкъхьанцарча школе КПСС исторе кружока пропагандист волча нов. Хамхоева «Большевикий парти 1903—1907-ча шерашкарча революце» яхача тема чулоацам бувла ше волалуш пух лоархІам белгалбаьккхар пропагандиста. Цул тІехьагІа ерригача темашта характеристика а луш, цар керттера идеяш белгалъяьхар цо. Вай мохки дунеи чалкъашта юкъера революционни болами дІахо деІабара дерригача гІулакхашта боккхача лоархІаме хиина Россера хьалхара революци доккха хІама хилар а дийцар нов. Хамхоева. Беседе дизза дакъа лоацаш, пропагандиста тийнача хаттараштa жоп луш хилар ладувгІараш.

Мальзаводе хьалххара вІашагІъеллай атеизма кружок. Цунна кулгалдеш да завода директор нов. Боров.

Нов. Боров пропагандиста болх беш вола иттех шу да, бакъда, цу балха йоккха опыт ший йоллашеяь я, хІара занятеги лаьрххІа кийчлу из. ЛадувгІараша дикагІа хкетаергйолаш, Іилман атеизма кІоаргтара чулоацам болаш материалаш хьеха торо хул нов. Боровa.

Исламе цуй зуламера хоарцонаши яхача темах лекци ешаш ислама гІулакхех, цІейх, Іаьдалех, шайхаш безбарах лаьца дийцар пропагандиста. Района, шоай предприяте вахарах масалаш а кхувлаш, дІаяхача замах юкедисараш, кхьаьстта мархаш кхоабача денойшка а деш паччахьлкхенна ду зе хьахьеккхар цо. Иштта занятешка дика хийчалара, кІоаргта чулоацам болаш темаш ишхаро ладувгІарашка дешарца дикагІа дакъа лоацийт, беседа безам чІоагІа тІабодаш хулийт. ХІаьта, коммунистий меттел парте боацарий а совбоал занитешцара безам. ХІара денна керда ладувгІараш юкъеахарца дегІайоагІаш латт Іилман атеизма кружок. ХІаьта дынах тешараш а ух занитешка. Нагахьа санна хьалхарча занитешка 18 саг мара дацар хьавоагІаш хиннаеце хІанз 30 саг да атеизма кружоке дешаш.

ХІаьта кхоачамбоацараш а да тха идеологически балха юкъе. Шоай декхараш лерттІа кхетадеш бац цхьабола пропагандисташ. Дешара программо оттадаьча дешали проблемали тІехболлаш бац уж. Предприятешкарча, колхозашкарча, совхозашкарча гІулакхий лоархІам беашш, хьалхашна латтача декхарашца бувзам боацаш еш цар материалаш. Цу тайпарча занитеша лохбу ладувгІарий дешарцара безам. Шоашта хьалхашка оттадаь декхар цхьаболча пропагандисташа иштта эсала кхоачашдарах нах кІезига ухаш а цІи хилар мара кхы пайдана йовцаш а дІаух кружокашкара занитеш.

Цу тайпара занитеш ю ни. Гарчханов, Котиев, Пикулин, Альдиев, Газгиреев пропагандисташ болча райбольнице, Тубсвнаторе, культура отделе, райсвязе, кхычахьа. Партийни деша лерттІа гІайгІа ец яц ни. Котиев, Тумгоев, Ярошенко, кхыбараш секретараш бола партийни организацеш, партийни собранешка дийцахац цар партийни дешара хьекхельара дош.

Партийни дешара кулгалдалга тоадари школашкарча, кружокашкарча, семинарашкарча, группашкарча занитей идейни чулоацам лакхбара — партийни организаце декхар.

Л. КОЛОМИЕЦ,
Наьсарен производственни управлене партнома идеологически отдела заведующе заместитель.

Агитаторий семинараш

Укх деношка Наьсарен промышленно - производственни паркомо наха атеистически кхетам балара семинар йир. Семинаре бийха дакъа лоацаш хилар предприятейи, организацейи, учрежденейи кулгалхой, партийни комсомольски секретараш, профсоюза моттигерчен заводскойи комитетий председателаш, лектораш-атеисташ, кхалнаьха советий председателаш.

Къахьегамхошта юкъера атеистически болх тоабарах лаьца семинаре къамаьл дир паркома секретара идеологически балха волча заместителa нов. Плиева.

Къахьегамхошта атеистически кхетам балара гІулакх тоадара паркома вІаштІехьдаьхьа хІамаш дийцар семинаре хиннарашта идеологически отдела болхлоша. Цу балха плана юкъейоагІа укх тайпара мероприятеш:

— ХІара коллективе, предприяте дыра · гІулакхаш мишта латт хьожилга, хІаьта цун лоархІам а беш уж бахача а цар болх беча а дынах тешарашца атеистически болх бара мел эц нах бохийтилга.

— Лектораш-атеисташ, беседаш ераш, агитатораш кийчбара шу чаккхдалалца йолча хана 3—4 семинар елга.

Промышленни зоне предприятешка атеистически темаех йола тематически жопий-хаттарий сайренаш елга, иштта Іилман атеизмана хетаь йола лекцеш ешилга. Цу кхойтта мероприятех атеистически балха йола Советаш е секцеш вІашагІйохка лаьрхІад юкъъанцарча партийни организацешка. ХІаьта, массахана болх беш йолча агитпунктай хІанз сеца латта болх дІа а болабойлийташ цига атеиста уголок вІашагІйолла лаьрхІад бака.

ХІанз долаш дола кхоачамбоацараш дІадахара, къахьегамхошта атеистически кхетам балара доккха новкъостал дерга цу гІулакхаша.

Н. ПАШЕННЫХ,
Наьсарен промышленни паркома идеологически отдела заведующе заместитель.

ДОГ ГІОЗДОАККХАШ ДЕГІАУХ ЗАВОД

Дукха ха яц Наьсарен-Йоккале «Электроинструмент» яха завод хьалхе йолаь. Цу лоацача хана тоьна дукха гІашлонхойн машинашъераши кийчбаьб укхаза. 1961 шера 1-ча сентябре болх бе йолаелар завода хьалхара ергІа. Из шу чаккхдоаллаш бокъонца карадерзадир заводо керда продукци — электросверлильни машинаш (электродрелаш) арахецилга. Дукхьала 1963 шера заводо арахийцай 16 эзар гаргга электросверлильни машин. СибарегІа, Средни Азе, Украине, кхычахьа — уж дІа мел кхаьчача ца йохаш, дика болх беш хилара тешал ду тха завода марка тІа йолаш йолча машинашта. Цунна де доагІаш доккхал ду завода коллективо.

ХІанз заводе къахьегаш 500 гаргга саг ва. Царех 70 гаргга инженерно-технически болхло ва. Доккхал де доагІаш да цхьаьха я: заводерча 25 инженерах бакайтта вайнаьха саг ва. Царех ба завода керттера энергетик Мальсагов Дзяудин, механо-сборочни цеха начальник Сагов Закре, литейно-прессови цеха технолог Балаев Іумар, кхыбараш.

Заводе эттара хьалха балха говзал я Іомаьц чоалханерча метала телача станокаш тІа, литейни машинаш тІа, прессаш тІа болх бе волаелар 400 болхло. ХІанз царна юкъе ба дика балла опыт йола специалисташ: литейщик Акилов Ахьмад, фрезеровщик Костоев Нурдин, слесарь-инструментальщик Измайлов Ибрахим, прессоформаш нийсъеш вола Нальгиев Хьамзат, кхы дуккхаббараш.

Дика специалисташ хиннаб заводе гІалгІай мехкарех а. Дукхьала электромоторий статораштa тей тІалустача болх беш я 70 йоІ. Дика болх бу цар. Гойтова Хьаваси Оздоева ПаьтІаматеи токара говзалаш Іомаьй. Сменех йола нормаш 115 — 120 процент кхоачашъю царех хІаране. ХІанз шоай юкъарий токаралла Іомабеш ба уж. Геттара сиха Іомайир штамповщицай говзал Хасиева Фатимас а. Парчиева Хьавас а иштта кхыча мехкараша а.

Чоалхане я слесара-инструментальщика професси. Цхьабакъда, Костоев Руслана кхо бутт а балалехьа карагерзайир из. ХІанз Руслана яьча штампаша машинай патхалаш хьаю.

Балха говзалаш Іомайнна я Іан завода болхлой. Царна тел доллача хІаманна аьттув бола дика квартираш. ХІанзалехьа а завода болхлошка кхьчай 144 квартира, общежитешкара 88 цІа, дика столови. КІиранна цкъазза салаІара сейренаш ю заводе. Цу сейренашка ух кхыча организацешкара кагирхой а.

Институташка, техникумашка, сайренерча школашка дешаш ба заводера кагирхой. ХІара шоллагІвола болхло деша вагІа тха.

Заводе вІашагІъехкий обмотчикий, токарий, слесарий, кхыболи говзалаш Іомаеш йола курсаш. Моргт бетта заводе хьаеллаш я завода болхлой кадраш кийчъергйола профессионально-технически училище. Укх шера 150 саг хургва цига дешаш.

Чехка дегІайоагІа завод. Нагахье санна 1964 шера 700 саг болх беш хургаде, 1970 шера уж хургва 4800 саг совгІа. ХІанз дийнахьа арахецачул вурийттаза совгІа дукхагІа хургья 1970 шера цхьан дийнахьа заводо арахецаш йола электросверлильни машинаш. Арахецаш йола продукци извзд совъяккха езаро хьагойт ерригача производственни процессашта автоматизаци механизаци а езилга. Цу гІулакхага хьожаш я хІанз машинаш яра Ростовски Іилма-технически институт. Заводо хІанз арахецаш йола электросверлильни машинаш цхьан тайпара я. ХІаьта 1970 шера уж барейтта тайпара хургья.

Наьсарера «Электроинструмент» яха завод электроинструменташ хьаяра вай мехка керттерчарех цаI хургйолаш я. ХІаьта 1970 шера Къилбаседа Кавказе хьа мел еш электроинструментех йоагІа яраш укхазара арахецаш хургья.

Электроинструменташ хьаяра йолча Іилма-тохкама институтa заводе хьаелла лаьрхІа филиал чу хургйолча яхазза вІаштІара даьча цІен проектно-технически документаци чІоагІъьйй.

Завода ерригa комплексе болх бе йолалийтара, доьза балхий кийчо еш ба хІанз гІашлонхой. Паччахьалкхен план кхоачашъяр а завода производственни мощность йизза карагерзадар а — из да завода коллектива керттера декхар.

Тха коллективацара хІаравар шийна а хьинар а дІалуш ва коммунизма материально-технически база хьалъяра халкъа юкъарча гІулакха.

Б. ГАГИЕВ,
Наьсарен «Электроинструмент» яхача завода планово-экономически отдела начальник.

Грозненски мехкдаьтта чаккхдоаккхача завода технологий болам дог раьза хиина хьал я лаьца семилетка ялхлагІча шера план ханал хьалха кхоачашъяраь хьинаре къахьегаш я Грозненски «ГАРО» яхача завода коллектив. Январь бетта план 113,6 процент кхоачаш а еш паччахьалкхена 6 эзар сом яхча кходаьа завода болхлоша.

Шера план толамца кхоачашъяра шерра социалистически йоаржаьй завода цехий, бригадий, участкай коллективаша. Цу социалистически яхье хьалхара моттиг яьккхачарех цаI я сборочни участка коллектив. Январь бетта план 122 процент кхоачашъяьй участка болхлоша. Цу дакъе кхьаьстта дика къахьийгад ни. Уварова, Долгова, Даниленко кулгалдеча слесарий-сборщиккий бригадаша. Бетта план ши дийнахьа кхоачашъяьй цар. Цу участке дукха ха йовцаш вІашагІъеллай доазол арахьарча мехкашка дІакхухьийтаргйола продукци хьаю слесарий бригада, цунна кулгалдеш ва нов. Ушаков. ХІанзалехьа Соманена лаьрхІа 2,5 тони йолеи 6 тони йолеи цу домкрат дІакхийтай цу бригадо. ХІанз Монголена, Югославена, Руминена, Кубана, иштта кхыча мехкашта лаьрхІа хьаеш я цига тайп-тайпара изделеш. Къахьегама темпаш ди тІеяьа лакхъеш къахьегаш ба участка бeррига болхлой. Цар лерхІ феврале бетта валови продукци арахецара план 27 дийнахьа кхоачашъе. Тхо дог тийша да из иштта кхоачашъергхиларех, — йоах участка воккхагІа волча мастера Н. Голика.

Сурта тІа: Даниленко Юра кулгалду бригада машиндаьтта насоса шестернешка хьожаш я.

Б. Дотмарзаева текст.
И. Панева сурт.

ХІара денна шоай балха нормаш тІехкхочашъю химзавода 111-ча цеха контактни отделене къахьегамхоша. Спирт даккха керда хьайийлача цеха хьалхашка латта доккхий декхараш дика кхетадарца чІоагІа шоайла яхье а буьлаш къахьег смена мастера Суарев Долорас, аппаратчика Абдулхамидов Мовладе, воккхагІа волча машиниста Мухин Петра, Балакирев Виктора, кхы дукхахьеша.

СУРТА ТІА: смена мастер Суарев Долора, аппаратчика Абдулхамидов Мовлади керда задвижки луш йовла.

И. Панева сурт.

ТИША АЬШК—МАРТЕНАШТА

Ер шу доладелча дена тиша аьшк гулдара а дІачудалара а пламаш кхоачашъе йолаеннай вай республикера цхьацца йола предприятеш, учрежденеш, организацеш.

Масала, «Грознефта» объединена чуйоагІача Центральни ремонтно-механически заводо 123 процент кхоачашъяьй тиша аьшк дІачудалара январь бетта план. Иштта тІехкхоачашъяьй январь бетта план «Чечингсельстрой» треста машинопрокатни база, № 3 йолча кирпичкаш еча завода, «Грозтрансмаш» завода, кхьаьй, гІишлоний управлене, кхычар.

Цхьацца йолча моттигашка план тІехкхочашъьеле я, еррига республика хьийшача план кхоачашъьяьиц, гулдана дисад 840 тонн тиша аьшк. Республика районех дукхьала цкъан Шелковской райно мара кхоачашъяьяц тиша аьшк хьачудалара план.

Фу бахьан да план кхоачаш ца яр? Цун керттера бахьан да цхьаццайолча предприятей, учрежденей, организацей кулгалхоша из лоархІамера гІулакх тесса леладар.

«Грознефта», «Грознефтехимзаводы» яхача объединенешта чуйоагІача предприятешта мехка металлургически промышленноста хьаденнадац 230 тонн тиша аьшк.

Геттара эсала латт гІулакх республика колхозашкеи совхозашкеи. Масала, республикерча 26 совхозах 5-мен, 66 колхозах 8-мел мара кхоачашъяьац боахамашка ца эшаш доле аьшк хьачудалара план.

Республикерча цхьаццайолча предприятейи боахамийи кулгалхоша тиша аьшк гулдара йоахко ца яра масал довладергда вай:

Новогрозненски мехкдаьтта чаккхдоаккхача завода 48,6 процент мара кхоачашъьяьц январь бетта план. ТІера дІа а йоаль А-84 яха йиъ аппарат латт цу заводе. Царех хул 40 тонн.

Кхо бутт ба «Грознефтехимзаводы» объединене производственно-товарни конторо тиша аьшк хьачудалара план кхоачаш ца ю. Дукха ца эшаш йола трубаш я лаьтта кІалха йоахкаш, цхьабаьа уж хьейоахалга вІаштІехьданкхара деш хІама дац, лаьттан гІор йоала, яхаш бехказа бувл.

Январь бетта план дикка тІехкхочашъе торо яр аьшкабетонни конструкцеш еча завода. 30 тонн хилаал тиша аьшк Іейнад цу завода ший территоре тІара дар доеаш химически заводе территоре тІа а. Бакъда цу завода директор нов. Пальчик из гІулакх терхал дац-м вац.

БІаь тонн гаргга тиша аьшк, къаьна турбаш, болх бечара яьна оборудовани улл кранниг-завода территоре тІа а.

Шоай территореш тІа догІо дошош, маьлхо доньош мукх а дуаш уллача тишача аьшках шоаш бeш цхьанкха пайда боацилга а, мехка халкъа боахама из Іалаьмате боккхача лоархІаме долга е кхетадеш хила беза предприятей, учреждений, боахамий кулгалхой. Цу гІулакха хаддаза тІахьожам лоаттабеш хила еза партийни, профсоюзни, комсомольски организацеш, партийно-паччахьалкхен тІахьожама новкъостала йола предприятешкара группаш, комсомольски прожектораш.

С. АРСАМАКОВ,
Ресглавторчермета Нохч-ГІалгІай управлене керттера инженер.

НОХЧ-ГІАЛГІАЙЧЕН ХИМИЧЕСКИ МЕХКДАЬТТА ЧАККХДОАХЕИ ПРОМЫШЛЕННОСТЬ ДЕГІАЙОАЛАЯРА ПЕРСПЕКТИВАШ

КПСС ЦК декабрьски Пленумо химически промышленность дегІайоалаяра Іалъмате йоккха программа оттаьй. Химически промышленность сихха дегІайоалаяра парте советски халкъа хьалхашка оттадаь декхар кхоачашдеча дикки дакъа лаца йиш йолаш Іалъмате дукха мехкдаьттеи цох хьакъаста гази йоалл Нохч-ГІалгІай АССР-е.

КПСС ЦК декабрьски Пленума решенеш ларде а луш цаш 1966—1970 шерашка Нохч-ГІалгІай АССР-а мехкдаьтта чаккхоахей химически промышленность хьакна дегІайоалаяра план оттаьй Къилбаседа-Кавказски Совнархозо. Пхе шера чуxь мехкдаьтта чаккхдаккхара боарам шоззa совбаргба, арахецача продукце дикал тоъал лакхъургья. Къаьстта чІоагІа дегІадоагІарга синтетически хьоаналадита меттел а, хІамаш йилара йола а, хІамаш хьаяра дикагІа йола бедал — чІоагІен кІаьлен, парафки хьаелга.

1966—1970 шерашка Грозненера мехкдаьтта чаккхдоаха промышленность шеръяргеи эргаякхкаргеи 130 миллион ахча дахийта лаьрхІад. Цунах 10 процент фои хийи цІандерга а дохийташ. Цу гІулакхо торо хулийтаргья укх гаргтарча шерашка Шолжачу хьачуухийта мехкдаьтта продукташцеи химически реагенташцеи бІехдаь хиш совцаде а, цунца цхьана, Шолжа, Грознера фон хийи цІена кийлийта а.

Мехкдаьттахимически промышленноста бедал хулийташ йола республика мехкдаьтта даккхареи чаккхдахареи промышленность сихха дегІайоалаярца торо хургьи 1966 — 1970 шерашка Нохч-ГІалгІай АССР-а химически промышленность кхы а чІоагІагІа дегІайоалаяра план оттае.

Дикка дегІайоагІаргья Грозненски химически завод а. Арахецаш йола продукци ясамъяккхарал соннагІа 1966—1970 шерашка цига болх бе йолайолийтаргья политиленеи, полипропиленеи, дезинмемин фракце — бутилен доаккхаш йола керда мощносташ.

Дикка шеръе лаьрхІад Нохч-ГІалгІай химически завод а. Пхе шера чуxь цун валовой продукце боарам кхозза совбаргба. Из кердача техника ларда тІа тоаяь эргайоаккхаргья, кхачаи бедал юкъера дІа а аьнкха. Грозненски мехкдаьтта чаккхдоахачеи химически заводий отходех даьб бахача наха эша химе товараш дукхагІа яра а кхоаргдолаш.

Эргаякха тоаргья Грозненски анитонови завод а. Ацетона, бутонона, метатона растворителаш хьаярах а ца еш.

Бола беш йола предприятеш эргаяьха тоаярал а шеръярал а совнагІа 1966-1970 шерашка республике хьалъергья химически промышленноста кхы керда предприятеш а.

1965 шера хьалъе йолаергья Гудермесски синтетически каучук йоккха завод. Цунна йола бедал хургья мехкдаьттацара газ. Мехка йоккхагІчарех цхьа предприяти хургья из. Цун хьалхара ергІа болх бе йолалургья 1969—1970 шерашка. Цига боля беш хургба эзараш нах, хІаьта завод йизза мощностах болх бе йолаелча дукхагІа а хулаш. Иштта 1965 шера хьалъе йолаергья Гудермесе Грозненски мехкдаьтта чаккхдоахача заводаша арахецача чІоагІача парафинех синтетически хьоаналаш, кислоташ, хІамаш йола мелхаши хьаеш йола завод. Цун хьалхара ергІа болх бе йолалургья 1968 шера.

Грозненски химически заводе арахецача полиэтиленах полиолефиновни пленкаш, лесташ, турбаш ю завод хьалъе йолаергья Аргун яхача поселке 1968 шера. Из бокъонца болх бе йолалургья 1969 шера, хІаьта цига болх беш хургба эзараш нах.

Нохч-ГІалгІай АССР-а болх беш йола химически промышленноста предприятеш шеръяраи кердаяраи хьалъяраи 1966 — 70 шерашка 350 миллион сом ахча дахийта лерхІ. ХІаьта пхе шера мехкдаьтта чаккхоахачеи химически промышленность дегІайоалаяра хьожаддь 600 миллион сом дІадахийта дезаш хилар дІадем Нохч-ГІалгІай АССР дерригa къахьегама кхоачамаш оарцагІдоахилга а йоккхача химе объекташ хьалъеча хІара денна тІахьожам лоаттабелга а.

А. КОНСТАНТИНОВ,
Къилбаседа-Кавказа Совнархоза химически мехкдаьтта чаккхдоахачеи промышленноста управлене начальника заместитель.

ІаьржачА форда флот. ДикагІйола технически экипаж! Из цІа къккхар воккхагІча лейтенанта В. И. Гагулина кулгалдеча техникий коллективо. Самолеташта гІулакх даш йола летчикий коллектив даим дог тийша я машина ерригa механизмаш дика болх бергболаш хиларах.

Сурта тІа: (аьрдехьара аьттехьа): аІамагІвола сержант В. К. Рентюки, воккхагІвола лейтенант В. И. Гагулин, сержант М. М. Кривенцов самолет гІатта кийчъеш ба.

Б. Трингтова сурт.
ТАСС фотохроника.

НОХЧ-ГIАЛГIАЙЧЕН ЛОАМАН РАЙОНИЙ КХОАЧАМАШ

Республика лоамашкарча колхозашта Iалашмате доккха новкъостал ду пачхахьалкхено хьайбаш, юртбоахама техника эшара а хьайбай боахамашта эша гIирсаш кьандара а. Пачхахьалкхено иштта тIоргIа йоахкхо еш хилар бахьан долаш колхозий экономика дегIайоалаяра эша хьалаш хьалхад укхаза.

ХIальта а дIалехар метта ца отташ, дехар дIатIахьерчаш к уж колхозаш хIана я. Шерра-шера тIадеттьлу парга лоалла пачхахьалкхен дехар, геттара мела дегIаух колхозий ерхаш йоаца фондаш. Лоаман зоне юкъера лаьрхIача республикерчул 2—3-зза кIезигагIа хьувкъ юртбоахама культураш. ДIадийна фу миссел хьувкъамаш ца доалаш а меттигаш а. Ведана района цхьаболча колхозашка 18—20 центнер дIайийнача метте, хIара гектара тIара 14—16 центнер мара кхоалаш ялиязар 1963-ча шера. Иштта лоха я хьайбай продуктивность а. 1200—1400 килограммаш тIехьалац шера Iаттагара йоахкха шура, хIальта устагIашна тIера доахкха тха — 1,2 —1,5 килограмм.

Лаьттанцара а хьайбашкара а йоала продукци селла кIезига йоалашехьа а, зонерча колхозашка дукха ахча ухийт административно управленчески аппаратага. Республика колхозашка юкъера лаьрхIача цу гIулакхага дIалодар 16 процент дале, Первомайски района «Заря» яхача колхозе ца 30 процент да, хIальта Советски района «Красный горец» яхача колхозе — 25 процент. Штате сонагIа нах лелабарах ба из. Деш дике балхаш лоадама доашехьа а, ерригача колхозашка хIана лелабац ышна беш кьы болх а боалаш председатела заместителаш лелабу, совнагIа дукха счетни болхлой лелабу. Царга дIауз иштта а кIезига мара йоаце колхозий доходаш.

Уж кIамаш бахьан долаш цIоагIа калача хьал тIа да колхозий финансови гIулакхаш. Ахчан доходий плани ахка 54 процент мара кхоачашьаьац Ведана Советски районий боахамаша, Ножай-Юрта района боахамаша — 62 процент.

Из гIулакх иштта хилча хаттар отт: малагIа бахьанаш да уж боахамаш тIехьадисара, торонаш йоаций таш иштта уж тIехьадусаш хилар дIалакхха? Колхозий торонаш йовзара эггара хьалха хьагучфалла лела цу колхозий декхар дIатIахьерчаш хилара бахьанаш.

Юртбоахама техника шерра кьайволле, машинашца балхаш да йиш йоацаш лоамашка а деннашка а цIоагIа декъадаьна лага цу колхозий лаьтташ. Цхьа бахьан из да. Цхьабакъда, кхи кIезигагIа лоархIам болац бахьан дац цар лаьтташ система йоацаш леладеш хилар а, Укхаза кьйоалъ а лелаеш а яц севооборотий удобренейи система. Лаьттшта оашаш хилара боарам боацаш, даго лех-лехача тайпара еха кхашка удобренеш, хIальта минеральни удобренеш-м цига геттара кIезига кхоачийт лаьтташка.

Юртбоахама культураш укхаза дика ца хилара цхьа бахьан да агротехника бокъонаш телхаелга, дIадуаш дике фу эсала хилар. Сортах хилари района могаладъ хилари ца а кьердаш, кийс-кийсдения фу дIадув. Арахьа шаьрача ялача районашта могадь фу да дукхагIча хьале цар дIадувр. Цудухьа ца кхачаш моша юе хьажкIаш, цар латар а эсала хул. ДIале фу кхелу участкаш яп лоаман районашка, хийна. ДикагIа доала фу тIалахьилга деш дац.

Лоаман районашка дIайийна хIамаш дикагIа хьувкъийтара, уж дIаера, дика кийчо е а, бокъонца кхаш тоа е дь, ханнахьа дIае а ева. ХIара культурана оттаь хьаннаш ца тулийташ ханнахьа чакхдаха деза хIамаш дIаера балхаш. Лацарча лоамий зоне укх ханашка дIае могаш культураш: кен — 25-ча апрелагара 5-ча майга кхаччалца, коартолаш — 25-ча апрелагара 1-ча майга кхаччалца, хьажкIаш — 30 апрелагара 10 майга кхаччалца.

Агротехнически бокъонаша яхача тайпара балхаш деш хилча дикка дикагIа хьувкъаргъя лоаман районашка дIаюви йола юртбоахама культураш. Из бакъду хьалхо латтача лоаман районий а, кIальта иштта К. Маркса цIерахча колхоза лаьтта уллача Ведана сортоучастка а опыто. Агротехнико малхара балхаш а деш шерра-шера дика хьувкъамаш доах сортоучастка: ялата лаьрхIа хьажкIаш гектара тIара 25—28 центнер, моша доакъар — 200—250 центнер, коартолаш — 100—150 центнер, шекара свекла — 200—230 центнер. Лоамашкарча колхозашка доахкар миссел цаI ах — шиъ да из.

Хьувкъамаш совдаха йиш хилар иштта дика хьахьокх Ножай-Юрта районерча Орджоникидзе цIерахча колхоза опыто а. Цу колхоза къахьегамхоша, плани 530 тонна мара йоацача метте, 915 тонни плат дехкар пачхахьалкхенга 1963-ча шера. Агротехнически бокъонаш лерттIа чакхъяхарои ца дойташ бокъонца хьурмат деш хиннахьа ялаташ чувнарои йиш хилийтар планах лийрхIачул дукхагIа плат даккха. Планах лийрхIар 14 центнер мара из хиннача метте, хIара гектара тIара 23 центнер дакхар гурахьа дуь кIа, хIальта шекара свекла — 330 центнер.

Лоаман колхозашка юртбоахама культураш дикагIа хьувкъаера хьалда гIулакхаш чакхдаха лаьрхIад, царца да, эггара хьалха, органически удобренеш йоххилга. ХьажкIаш дIаюоргIолча хIара гектара тIа 8—10 тонни коартолаш юоргIолча 15—20 тонни кхо дилла лаьрхIад. Цхьабакъда, органически удобренеех кхоачам бац Iе йиш яц, кIана юрта боахамга тIа-тIа дукхагIа минеральни удобренеш кхоачаргIолча хана мукха а.

Хьувкъамаш лакхдар духьа дечи гIулакхашца цхьана колхозашка дукхагIа дIае лерхI керда, беркатегIа хургIола культураш: сьмарсаькх, горох, дуга.

Лоаман районашка йоккхха торонаш я хьайбай боахамаш дегIалоаладара, къьстта дика аьртуа ба цига дулха лаьрхIа доахани жаи кхабара. Цхьабакъда, цу йоккхийча торонех хIана а бизза пайда эцац. Колхозаша кIезига кхоаб божа а жа а, цар продуктиность лоха а.

Пайда ца баларал совнагIа, хьайбай боахама шоашка дIададахар а меттаеттадеш ца хилара бахьанаш да кхоабаш доала хьайбаш дикача фу ца хилар, племенной болх ца лелабар, хьайбаш кхабара хьалха латта метедаш юкъейоалаеш ца хилар. Шерра-шера пачхахьалкхено доккха новкъостал дешшехьа а хьайбаш лебара гIулакх чIоагIа эсала лел, хIальта цхьайолча колхозашка-м доалан Iахар дусаш Iаьсийн Iохарийн дукха девшн хиларахь ца лебарал совнагIа кIала хиниараш а эшалу.

Хьайбай боахамий керттера декхар да хьайбаш лебаелген шортта а дика а доакъар хулийтилга. Уж ши гIулакх цхьанцхьан леладе деза да. Хила йиш ярашта юхе гаьнна кIезигагIа да лоаман колхозашкара доахани жаи. Уж дебадара сихха толдиза заргдан доакъарий гIулакх а.

Хьайбай продуктивность лакхъяра эггара лоархIамегIа да дикача фу доала хьайбаш совдоахилга. Лоаман районашкарча хьалех эггара пайдаегIа да шевцки фух доаа хьайбаш кхабар. Цу гIулакха искусственни осеменени ейта шерра юкъедоаладе деза, цхьабакъда, из гIулакх лоамашкарча колхозашка деш дац.

Доакъарий база кIоагIъяра бокъие лоархIам болаш я лоаман лаьгIенаш. Царех бизза пайда эцаш хилча йиш хургьа массехказа ласам а доахаш хьайбаш дебале, дукка а дукхагIа дарегIара дулхи шурен якха. Алхха цхьан Советски района колхозашка а торе я 84 эзар тонн гIожен 10,5 эзар тонн мошен доакъар даккха. 25 эзар бежан 120 эзар устагIей гьзен кхаба йиш я цу доакъаройца. Цхьабакъда, кIанз цу боахамаша кхоабараш кхозчаш 4 эзар бежан а дац.

Юххьанцарча хана пайданагIа хургда шаьрача ярача боахамашкара хьакхувлача кагийча доахах, дулха лаьрхIа уж кхоабаш йола специализированни фермаш лоамашка яхкача. Лоамашкарча даьгIенашта тIадолхаш лерттIа наькъаш ца хилар бахьан долаш цига йол хьокхилга вIаштIехье дац. Цудухьа доахан доакъадеш хила еза уж даьгIенаш.

Нохч-ГIалгIай АССР лоаман районашка керттера доход луш дола боахама дакъе хила деза из кхоабилга. Цхьабакъда, торонашка хьежжа дегIадоагIаш дац из дакъа. Лоамий даьгIенашка леладу жа продуктивность кIезига йола, тха кIезига доалаш, дегIа хьярча жа да. Иштта эсалча фух дола жа леладаро чIоагIа новкъарле ю дарегIара устагIаш дулхи тхан даккхара. Продукцега дIадолар дукха да, къьстта дукха-да из Веданен Ножай-Юртен районашка. Цар пачхахьалкхенна дулха дIатола жа тараз кIезига оаш, гIийла хул.

Жа дебадара, царех дола беркат алсамдаккхара керттера резерв я лоаман хьалашко эггара дикагIа кулача фуя дола жа леладелга. Иштарча фуя да тушински карачаевски жа. КIуьсаш деш дола геттара дика кIай тха луш хиларал совнагIа, дулха а оасаре да тушински фух дола жа.

ДарегIара устагIаш дулхи тхан даккхара йоакха резерв я лоамашкарча даьгIенашка доажа а деш жа тоаделген наиа жа Iай даккарга доахилген.

ТIехьаюсаш хилар дIадаккхара мел эша торонаш йола я лоаман районашкарча колхозашка. Цу гIулакха эггара хьалха цар терхам тIабахийта беза боахама доакъош да дулха кхоаба хьайбаш, дулхан тханен кхоаба жа, сомий бешамаш, вешта аьлча, шоаш дегIадоаладара цига эггара дикагIа Iалама-климатически хьалаш дола доакъош.

Шоашкарча торонех бизза пайда эцара лоаман районашкарча колхозашта новкъостал де дерашт я юртбоахама продукташ яхарен кийчъярен министерство, производственни управленеш. Эггара хьалха уж боахамаш чIоагIде деза инициатива йолаши гIулакх дика доаладаш йолча кадраица. ХIана аьлча из гIулакх къьстта лер тIа довнаш да лоаман колхозашка: цар кулгалхой а кхыбола болхлой а шерра-шера хувцалу, боахамашта керте латтараш специальни образовани йолаш, болх дика ца бовзаш нах ба. ТIехьадуса боахамаш чудоагIача управленешкарча хьалха латтача колхозашта шефски новкъостал де деза тIехьабусача шоай лоалахошта, царна дIайовзийта ээз шоад балха опыт.

Резерваш йолаш я. Массе оагIораьнара бизза, беркатегIа хургдолча тайпара пайда эца беза царех. Цунах йиш хургья укх гарттарча хана экономически кIезига низ бола лоаман колхозаш хьалха латтарашта тIехьанхее.

Ш. ДАЦАЕВ.
Нохч-ГIалгIай подинститута политэкономе преподаватель.

ХИМИЗАЦЕ ЛАРДА ТIА — ДУКХАГIА ПРОДУКТАШ

Юртбоахама интенсификаци яра йола КПСС ЦК февральски Пленума решенеша хьацар айдаьд Урус-Мартана производственни управленерча «Самашкинский» совхоза цхьолагIча отделене къахьегамхой. Укх шера тхоай торонашка я хьежа оаха лаьрхIаь хIара гектара тIа 25 центнер ка бола ялаташи 35—40 центнер хьажкIаши, 220 центнер шекара свеклан хьалкхее. Цудухьа оаха йоакха терко ю минеральни органически удобренешта. ХIанзалехьа оаха 440 гектар ялаташта 2—3 центнер йолаш минеральни удобренеш тайсай. Цул совгIа хьажкIаши свеклан дIаюоргIолча лаьтта 2800 тонн доккадеина кхо а диллад.

Удобренеш йоахаш дика къахьийгар трактористаша Мукушев Сагиба, Шаипов Жуниза, кхьчар а.

Цхьаккха тайпа балхаш де йиш ен юртбоахама техника кийча ца хилча. Цудухьа шерра социалистически аьь а йоаржаь техника ремонт еш доккхий толамаш даьхад тха механизатораша. 10-ча феврале ерригача техникана ремонт яь ьенай Ланмов Сайдрахьман керте латта тракторни бригадо коллектив. Совхозе эггара дикагIчарца а лаьрхIай цар ремонт яь техника. Из лоархIамегIара болх ханнахьа чакхбаккхар духьа дика дакъа лаьцар механизатораша Акаев Зильбухара, Салбанов Ингуча, иштта кхычар а.

ХIанз агрохимически дешар Iомадеш 20 саг ва отделене. Царна юкъе ба механизатораш, бригадираш, звеньевойш, мугIарера болхлой. Цу гIулакхо торо хулийтаргья химех кийса пайда эца.

Боахама массе дакъе химизаци яра тIакхувш ба тха отделене болхлой.

С. ДОЛЛЕТМЕРЗОЕВ,
«Самашкинский» совхоза цхьолагIча отделене управляющий.

КОМСОМОЛЬСКО-КАГИРХОЙ БРИГАДО КЪОВСАМ ЛОАТТАБУ

Шелковской производственни управлене «Червленский» колхозе вовзаш ва комсомольско-кагирхой звеноле кулгал деш вола Федюшкин Алексей. Сона дика хьажкIаш хьалкхиний звено коллектива.

Укх шера 200 гектара тIа хьажкIаш дIае а уж хьувкъае а лаьрхIа къовсам лоаттабу звенонарча комсомольцашеи кагирхошеи. Хьогга а дена дулаш латт кхаб тIа ширральна кхо. ХIара гектара тIа 20—25 тонн дулларгда из.

ХIара гектара тIара соатхарчул 16—18 центнер чуккагIа хьажкIаш чуи, дерригa балхаш механизмашца де, хьалхенна хьажкIаш дарегIа хьачйта иош леиная Федюшкина звено членаша. КПСС ЦК февральски Пленума решенеша лагаш гIоалехьа болла тешаш лакхьеш къахьег нах хIанз.

В. БЕРДНИКОВ.

Органически удобренеш тIайоттара, кхашка дIахкахьара, дIаюха йоаржара ерригача процессашта механизаци яьй Сунженски производственни управлене «Коммунизма бода ниъ» яхача колхозе. Шера ерригa 15000 тонн яхье езача 9000 тонн дIанзле а дIайнхьай кхашка.

СУРТА ТIА: удобренеш механизированни тIайотташ латт.

И. Кобиашвиле сурт.

СПЕЦИАЛИСТАШ КИЙЧБУ

Юртбоахама культураш дика хьувкъаьара ханнахьа а лерттIа а чакхдаха деза дерригa кхашнара балхаш. Иц хала а чоллане а декхар кхоачаиде йиш хургьац юртбоахама техника йовзаш а цунца болх бе Iомабенна а нах ца хилча.

Цудухьа чIоагIа терко ю Шелла производственни управлене «Джалка» совхозе механизатораш кийчбара. Цига вIашагIъехкай 4 бетта йола механизаторий курсаш. 89 саг ва цу курсашка дешаш. Дика Iалашбьй курсанташ дешара эшаш йолча гойтара пособешца, учебникашца, кхыдарашца. Теоретически дешар практически дешарца дувз укхаза. Практически дешара лаьрхIача 338 сахьата трактораш, юртбоахама техника, слесарни, токарни гIулакх, кхыдараш Iомаду курсанташ. Юртбоахама культураш хьалкхеера а уж дика хьувкъаьра а лаьтташ хьаьнде, хIанзча культурашка хьежжа из дикагIа хьувкъаргIола участок, белгалъяшка, хIаце фу хирж а кийчде а ялате зе деча садовхахача хIамашца къовсам лоаттабе, гербицидашеи кхыча препаратанеи оасар дIадаккха, из гIулакха эшаш йола моллаш кийча а царна бола беча хана иппремхани техника лелае а Iомабенай уж хIанзалехьа.

Цхьаккха а занята мекагIа ца юташ дика деш беррига курсанташа. Къьстта дика кхеташ ба из. Арсанукаев, Бетергириев, Эсмурзаев, Умархаджиев, кхыбараш.

Семилетке ялхалгIча шера бIаьстан балхаш дергдолаш дийна бергба «Джалка» совхозе юртбоахама техника Iомаеш бола курсанташ.

П. НОВАКОВ,
агроном.

IОМАДЕ ХИМЕ ДЕШАШ

Юрта боахама массе оагIорахьара химизаци яро дIадех минеральни удобренеехи химически средствашеехи бизза пайда эца ховлга, лаьттани хьайбайи биологически климатически хьалий а юртбоахама культурай башхалоний а лоархIам а беш, химически удобренеши средствашн производствана ниса юкъсехкахьа ховлга.

Цу гIулакха вай республикерча дукхача колхозашкеи совхозашкеи дуккха вIашагIъехкар агрозоотехнически дешар хьеха школаши курсаши.

Из болх дика вIаштIехьбьаккхаб Шелла производственни управлене боахамашка. Планах 111 механизатор кийчве везаш да цу управлене боахамаш, хIальта цу дешара юкъе ээар 157 саг ва. Механизатораш кийчбара гIулакх геттара во лел плаиах 211 саго деша дезача метте, дешаш вар 65 саг мара воацача Ножай-Юрта производственни управлене колхозашка. ХIальта Наьсарен производственни управлене боахамашка хIанзалца хьа цхьаккха занятн яьц механизаторашца.

Вай республика колхозашкеи совхозашкеи агротехнически курсашка а школашка а планах дешаш хила везараш полеводашха 2213 саг вар, цхьабакъда, бокъонца дешаш вар вац 1560 саг мара. Кхаш лоалларий дешар во вIаштIехьдаьннкхад. Грозненски производственни управлене боахамашка. Планах 605 саг дешаш хила везача метте, укхаза дешаш вац 386 саг мара.

Велгалдаккха дезаш да, массе тайпа дешар вIаштIехьдаккхара болх Сунженски производственни управлене боахамашка дика лелаш хилар. Юртбоахама кадраш кийчъяра гIулакх бехктенкано ца хеташ леладу планах 30 занятн чакхъяккха езача 10 занятн мара ца яьча Урус-Мартана управлене совхозашка.

Агрохимдешар хьехача школайн курсейн керттера декхар да колхозхоштеи совхозий болхлоштеи, Iан замалоаь уж балха юкъах ца а боахаш, юрта боахама химизаци яра ардаш Iомаелга.

Дешара занятеш йолча хана шерра пайда эцаза барбац Iилма-тоххама учреждениейта, гIишлоний участкашта гучальяраех, удобренеши кхыйола химически средствашн производствана юкъеяхьара хьалха латтача а юртбоахама культурай тешаме лакха хьувкъамаш даха, къахьегама оасаре лакхъе, юртбоахама продукци яккхарга дIайода мах лохбе вIаштIехьдьнача а колхозий совхозий опытах.

Къьстта теркам тIабахийта беза практически занятеш чакхъялара. Дерригa практически балхаш бIаьстан юкъе хIамаш дIаера еза кийчонца, кхашка дергдолча балхашца, доахан дика Iаьгара дахарца дувзаш леладе деза.

Вахьахьа да удобренеши кхоэмикаторашн лоаттаяра дика кийчъяь отараш миштад, компосташ миштa кийчъю хьажар духьа хьалха латтача боахамашка экскурсеш яр, химн юрта боахама юкъе миштa кхахьа деза хьахьекхаш дола юртбоахама кинофильмаш гойтар.

Республика колхозашкеи совхозашкеи мамогга тоаба беза агрохимек юрта боахама химизаци ярен дикагIа йола методаш Iомаеча школайн курсейн болх.

И. МАЛЬСАГОВ,
Нохч-ГIалгIай АССР юртбоахама продукташ яхарен кийчъярен министерства агроном - инспектор.

КПСС ЦК ФЕВРАЛЬСКИ ПЛЕНУМЕ ДАКЪА ЛАЬЦАРАША ДУВЦ

А. В. ГИТАЛОВ — шоаза Социалистически Къахьегама Турпал, Украински ССР-а КПСС ХХ-ча съезда цIерача колхозе тракторни бригада бригадир:

— Юрта боахамерча къахьегамхошта ший тайпара хургьа семилетка ялхалгIча шера бIаьсти: керда лаккаленаш яхара халаь оарцагIдьыкхад парте. Дега хоза хет ахархочов дагалаьттараш партеи правительстваи хьакъхьалерча решенешка белгалдаьхо хилар бIаргадейча. Цуна дола тешал — юрта боахама интенсификаци, химизаци, комплекски механизаци яра КПСС ЦК декабрьски февральски Пленумашка белгалбаьккха шинь.

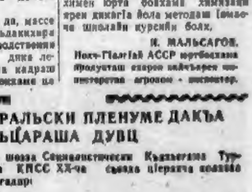

Иннь эзар гектар совгIе лаьтта да гуразьа дув хIа, хьажкIаш, шекара свекла, гидуярграш кхоача тха бригадагардар. Хоаш да, хIанзара техника эцара кхал дукха лаьтта леладе иза кхоачаргбоацилга. Бригада доалахьа а тай-тайпарча маркаех йола 32 трактор, 20 совгIа ка боле плат, хьажкIаш, свекла чуэца комбайн, дуккха кхыйола техника.

Варт тайна, Iммерза нах ба тха бригадера бараш. Укхаза ба массе тайна говзалаш йола опытни механизатораш а, колхоза путевкаех деша бахка механизаце училище бистаьнахка кагирхой а. ХIаравана дега латтар цIена, хьаьнала къахьегилга, техника лораеш лелаелга да.

ХIара шера тешаме лакха хьувкъамаш дахара тхона новкъостал ду колхоза вIашагIъяллача кхаш пьаьндаьа кийсача кхаша а, толашагIа йолча агротехнико, лаьтта леладеча химизаци яро. Технологически карташка а хьокаш кийчду кхаш. Ахархочун къахьегам индустриальни къахьегама тара ласташ латт.

ХIана сиькъа бIаьстена дакъа хьувкъамаш кхедар духьа лоаттабеча къовсама кийче ен латт вай мехка ерригача колхозашкеи совхозашкеи. Хала бале а шоай беркатерча къахьегамо дика толамаш доахалде оаш аьлча, ахархошта лоаца бахьа беза ба са.

И. Ахимова сурт.
ТАСС фотохроника.

ПЛАНАШИ ТОРОНАШИ

4 отделени я «Красноармейский» совхоза. 14185 гектар лаьтта да, цу дакъе оаха лаьтта 9494 гектари сомийн комсийн бешамаш тIайолаш 287 гектари а йолаш. Хий дехкаш 1512 гектар я совхозе. 1964 шера 1-гIа январь тIакхачаш 673 етт а болаш, 1955 бежан дар совхозе, 10498 жаькка яр. 128 трактор, 52 комбайн, 60 грузовой автомашин я совхозе.

Уджал производительни низаш холлашехьа а, массе шераш сенаш долаш чакхдийнад совхоза. Боахама декаш хилара керттера бахьан да продукци яккхарга дIабода мах лакха хилар.

Хьайбай продукци яккхарга дIайода мах лакха хилара кьйан да хьайбай продуктивность лоха хилар.

Планах яккха еза дIанзар 2050 килограмм йолча дIадахача шера хIара кхоабача Iаттагара яьккха шура из 1445 килограмм мара. Хьайбай продуктивность лаккъяра Iаьтукьар Iан кийча во пр даф. Цудухьа дакха йиш йоллашехьа, а кьа ца доакъаш дисад 1122 центнер бежана дулх, 10523 центнер хьакхий дулх, 25823 центнер плат.

Уж продукташ пачхахьалкхенга йоаккара план хоаьхъар укх тайпара да: шура — 61,7 процент, дулх — 68,2 процент, плат — 63,3 процент.

Боахама экономика айергйола мероприятеш оахош вIаштIехьа йоахача хана керттера уйла тIайохийт оаха лаьттан хIара гектарех пайда дикагIа эцара. Тоаеш я дIапучча лаьттай структура, дIапвача хIамай хьувкъамаш лакхде лерхI. Къахьегам дикагIа вIаштIехьбаккхар а хьажкIаши шекара свеклаи санна йола хала кхее езача культурай хьувкъам лакхбар а духьа хьажкIаш лелаш 15 механизированни звено свекла лелаш 30 звено вIашагIа я олла, уж культураш тIайола дерригa лаьтта царга дIаденнад. Квалификаци лакхъяр духьа хьалха латтача опыта школашка Iомаеш ба хьажкIаш лелаерех 15 саг, свекла лелаерех 29 саг, коарквех 10 саг.

Гурахьа дув ялаташ дIадийнача 2043 гектара тIера зяба лькача 901 гектара тIера минеральни удобренеш тайсай. Ерригаш а 2944 гектара тIа тайса минеральни удобренеш 5121 центнер а. 420 гектара тIа 4275 тонн кхо диллад. ХьажкIаш дIаюоргIолча 2000 гектара тIа 12000 центнер, гурахьа дув ялатаи дIадийнача 2764 гектара тIа 4990 центнер, шекара свекла дIаюргIолча 800 гектара тIа 5600 центнер, бацца дайраш дIадуургдолча 40 гектара тIа 240 центнер минеральни удобренеш тоаса лерхI.

Оасарца къовсам лоаттабар духьа гербицидашца обработка ергIолаш я гурахьа дийна ялаташ тIадолча 2000 гектара. 1964 шера ерригаш а кхашка тоасаргIола минеральни удобренеш 25885 центнери органически удобренеш 8000 тонни я. Хоаш да, 1 центнер минеральни удобренеш лаьттах техача, дIайийнача хIамай хьувкъам 3—4 центнер лакхлуш хилар. Цунах оаха доглоахе плат 8883 тонн дукхагIа даккхарга, юртбоахама культурай хьувкъамаш 1963 шерарчул укх тайпара лакх а деш: гурахьа дув ялаташ — хIара гектара тIара 25—27 центнер (1963 шера 14,7 центнер мара ца хиннача), ялатийна лаьрхIа фуьлкъа хьажкIаш хIара гектара тIара 30—35 центнер (1963 шера 14,6 центнер мара ца хиннача метте).

Укх шера оаха лаьрхIад хьайбай Iулаш тоаде, детта доахан сихха дебаде, хьайбай продуктивность лакхъе. Нагахьа санна хIара кхоабача Iатта лоархIаш 1963 шера яьккха шура 1450 килограмм мара еце, 1964 шера йоаккхаргья из 1800 килограмм. Цу тайпара ерригa йоаккхаш йола шура 1963 шерарчул 2175 центнер дукхагIа хургья 1964 шера. ВIаштIехьаьхад Iаьсийн курскаши йовргIолца гIулакхаш. ДIадахача шера доахан чудоаххаду кийчу дика дацар тха, доакъараш тоьрцар, доахана телача доакъарий рацион миштa лелаю хьежацар, Iулаш харцахьа вIашагIдеххар. Из бахьан долаш дуккха Iаьсийн хурскаши яйнай, къастта дукха яйнай хурскаш доакъараш во хилара шийлача хана хьакхарч яхкари бахьан долаш.

1964 шера доахани хьакхарчи чуйоахкаю дика отараш кийчдаьд. Шортта гIожен мошен доакъараш кийчдаьд. ВIаштIехьдаькхад искусственни шура кийчъелга, кIалтессаш Iаьсий кходелга. Iаьсашта минеральни удобренеи антибиотикаши торгIолаш я.

Нийса вIаштIехьдаьккхад хьакхарч хаинахьа эрше йоагIилга, яхкилга, уж хьалхкагIа а, бIаьстан юхье дена яхка а яхийта, Iа хьатIадалехьа чуоттаь дика йорста а яь, дулха дIачулуга. Доахана а хьакхарчашта а шортта дика доакъараш кийчде лаьрхIад, тIатьожам оттабьб доакъарий рационаш массе ферме бокъонца лелайтар духьа, хьайбаш лорадар духьа къовсам лоаттабелга чIоагIа бехктокхамера гIулакх хилар дIахайтад берригача специалисташеи фермай бригадирашеи. Доакъараш кийчду кормоцех хьалъый, хIальта цо йиш хулийтаргья доакъараш дикагIа кийчде а уж кийчдарга дIадодар 80 процент чухнахьа даккха а, къахьегама оасарле 50 процент лакхъе.

1964 шера хьалкхадергдо хIара 100 Iатта тIехьа 90 Iасхари хIара 100 хьакхийна тIехьа 1500 хурсин. Лоаньергья хьакхарчи доахани чуттадаь кхабара а дулха дIачудалара а ханаш.

1-ча отделене вIаштIехьаьккхай 150 етт механически бетта метте, доакъараш Iаморца кIальду, вIаштIехьдоаккхаргдолаш да доахан бIарччача шера чу а социаль, кортамукъа а долаш кхоабилга. Из бахьан долаш 1964 шера кхоаргда доахан кхабарга додача алапех 20 процент хьакхарч кхабарга додача алапех 25 процента.

Укх шера къахьегама дисциплина тоае а. Цхьадолча дакъе хоаречит производстване юкъеяхье а лаьрхIад оаха. Шерра социалистически кхь вьржай юртбоахама культурай хьувкъамаш а хьайбай продуктивность а лакхъяр духьа, продукци яккхарга дIабола мах лохбар духьа.

Цу дерригача балхаша совхоза тIехьайисачара хьалха йоаккхаргья, 1964 шера 35 эзар сома пайда тIабоагIаргя вIаштIехьа а доакхарга.

И. УМАРХАДЖИЕВ,
Урус-Мартана производственни управлене «Красноармейский» совхоза плановиа.

ГIАЛГIАЙ МЕТТАЛА НИЙСА ДАЬККХАДАЦ

РЕЦЕНЗИ

Дукха ха йоццаш Нохч-ГIалгIай книжни издательствас арахийцад Ужахов Хьажбикара гIалгIай меттала даьккха «Коммунистически нравственноста хьакъехьа» яха В. И. Ленина статьяй сборник. Сборника редактор ва Мальсагов Хьусен.

Шеко йоццаш да сборник гIалгIай меттала даккхар боккха лоархIам болаш хилар.

Коммунистически нравственноста кхетамц къахьегамхой хьалкхебу В. И. Ленина яскеташкара а, иштта цун гениальни идеяшкара а хьехам а ийбеш.

ГIалгIай меттала яькача статьяшта юкъе дукха я атта эшалуш а маIан кхеталуш а йола моттигаш. Цар хьахьокх переводчика къахьийта хилар.

Цхьабакъда, геттара дукха моттигаш я гIалгIай меттала даькхача сборника тIа Iоешача хана низкъадо йолаш, маIак кхетаде хала долаш, лерттIа вIаштIехьа ца йоахаш. Нийслу вIалла перевод ца еш йита моттигаш а. НонагIо дешаш да харцахьа маIан дай. Цар ков-къарле ю ерригача предложене чулоацам мобарра кхетабе.

Переводах поахка деррига айлаш а кхоачамбоацараш а белгалдоахалургда аьлча бакъдац укх йоккха йоацача статья тIа. Цу гIулакха Iалаьмате дукха ха а моттиг а езаргьяр. Цхьадола кхоачамбоацараш хIаьта уж долаш йола статьяшн белгала йовхаргья вай.

«ФРИДРИХ ЭНГЕЛЬС»

Эггара хьалха белгалдаха дезa В. И. Ленина цу статьяна хIал оттадаь:

«Какой светильник разума
погас,

Какое сердце биться перестало!» яхача эпиграфа дешай харцахьа маIан даь хилар. Иштта даьд царна маIан:

«Ма йоккхача сердала кIерам ба-кх байнар,
Ма доккхача хьаькъала дог да-кх сецар!»

Иштта яьлларе нийсагIа хургьяр мотт сона цу дешашта перевод:

«Ма кIоаргача хьаькъала кIерам ба-кх байнар,
Ма доккха дог да-кх детта ца луш сецар!»

Хьаьцаргья вай укх тайпара предложени:

«С тех пор, как судьба столкнула Карла Маркса с Фридрихом Энгельсом, жизненный путь обоих друзей сделался их общим делом», (оагIув 12).

Иштта перевод вай цу предложенена:

«Кхел хиларо Карл Маркс Фридрих Энгельсаца вIашагIкхийттача хана денз цу шинна а доттагIчух вахара къахьегамах цар юкъара гIулакх хилар».

ДикагIа кхеталуш а шаьрагIа Iоешалуш а хургьяр из предложени иштта хилча: «Кхело Карл Маркси Фридрих Энгельси вIашагIтехача хана денз цу шин доттагIчун вахара ньькъах цар юкъара гIулакх хилар!

«Поэтому все они думали о том, как бы остановить развитие промышленности и пролетариата, остановить колесо истории» яхача предложене тIехкьара дакъа («остановить колесо истории») вIалла а доацаш да гIалгIай меттала яьккхача предложене тIа. Масала: «Цудухьа цар массане а уйлаш йора, промышленности пролетариати дегIаухилга мишта соцадергдахьох яхаш». Цу тIа IотIатоха дезар «исторе чарх» мишта соцаергья-хьох яхаш». (13-гIа оагI.).

Нийса маIан даьдац «рабочие ютились» («болхлой низдкъа бахаш»), «нищета и бесправие» («къели доакъазали»), «сообща написали» («юкъара яздир») яхача сочетаней 16—17-гIа оагI.). Цар маIан иштта де дезар: «болхлой хала боахкар», «къелмоцали бокъо ца хилари», «цхьана яздир».

«Освещали вопросы» (19-гIа оагI.) яхача дешаех аьннад «дешаш сийрдадаьхад». Геттара харцахьа да из маIан. Кхы а к статья тIа эсала моттигаш.

«ПЕТЕРБУРГСКИ РАСКОЛЕИ ЦУНЦА ДУВЗАДЕННА ПАРТИЙНИ СУД ВIАШАГIНОЛЛАРЕИ ХЬАКЪЕХЬА РСДРП V-ЧА СЪЕЗДЕ ЯЬЧА ДОКЛАДА ТIАРА»

«Сога йоах: пролетариата мугIараштa юкъе корзагIбалар кхихьад Iа» — иштта маIан даьд «мне говорят: вы вносили смуту в ряды пролетариата» яхача предложене.

Укхаза «смута» яхача дешах «корзагIбалар» аьннад. Цун маIан «барт эгIор» аьлча нийсагIа хургда. Ерригача предложене чулоацам талхаб из цхьа дош нийса ца хилар бахьан долаш.

«ДЫНЦА ДОЛЧА БОЛХЛОЙ ПАРТЕ ГIУЛАКХА ХЬАКЪЕХЬА»

НонагIо моттигаш я статья тIа вайнаьха меттала шаьрра Iоца ешалуш я, цар маIан кхетаде хала долаш а. Ишта перевод яьй «некоторые слои рабочего класса и демократии» яхача предложенена: «Болхлой классеи демократеи цхьадола тIоанаш». «ТIоанаш» из а оалаш «мутIараш» аьннадаларе кхеташ хургьяр предложени. Вайнаьха меттале нахах вIалла оалаш дац «тIоакаш».

«Беспринципное колебание» яхача дешаех аьннад переводчика «Принцип йоаца дIа-са теркар». Физически дIа-са теркарах мара вайнаьха меттала ала йиш яц иштта. Цоа ала мегаргдар «уйлаш кувцаллар».

«Л. Н. ТОЛСТОЙ»

Дикка асала моттигаш я укх статьяна яьча перевода тIа. «Они льют крокодиловы слезы» уверяя в своем уважении к великому писателю», яхача предложенена иштта маIан даьд: «Сармако санна бIаргех хиш ухийтар цар» шоаш сийлахьвоккхача , писатела сий ду» яхаш. Цу масало хьахьох переводчико предложене чулоацам кIоаргга кхетабаь ца хилар. Перевод яьй хIара эрсий деша чулоацамга а ца дуллаш.

А. М. ГОРЬКЕГА

Кхеталуш дац «Е кхыдар — масала, аьттув ца боалаш дикса пролетарски уйлангахьа меттел юкъара демократически уйлангахьа кхачалца дIасоттавала венна аьттув ца боалаш висар да из» яхача предложене маIан. (59-гIа оагI.).

Эрсий меттала иштта я из предложени: «или иное — например, неудачная попытка согнуться до точки зрения общедемократической вместо точки зрения пролетарской».

ЛаьрххIа уйла а еш болх бяча юлургьяр цун лерттIа перевод. Статья тIа кхы а я предложеней маIан бокъонца кхета ца луш йола моттигаш.

«АРГIАННА ДОЛА СОВЕТСКИ IАЬДАЛА ДЕКХАРАШ»

Хьаьнаргья вай цу статья тIара вIамига предложени. «Вайна эшаш дац уизарбуалаш хьалхьувлга» (80-гIа оагI.). Из предложени Iойийшачо шеко йоаццаш аргда: «цо фу йоах хац сона». Эрсий текст юхе ца хилча кхеталург а яц из. Иштта я эрсий текст: «Нам истерические порывы не нужны». Переводчико харцахьа кхетадаьд «истерически» яха дош. Из дац уизарвалар, из да «геттара корзагIвалар».

АХАРХОЧО ДАЙТАЧА ХАТТАРА ДОЛА ЖОП

«...Из тех жалоб, которые раздаются из среды крестьян-середняков, двоякого рода жалобы надо отметить» — иштта ча предложенеца дIайолалу лакхе белгалъяьккха эрсий метталара текст.

Хала маIан де дезаш предложени яц из цун чулоацамга диллача. Укхаза а нийса маIан даьдац. Хьожаргда вай цунга.

«..Ахархошта - середнякашта юкъера хьахозаш дола локхьамех шин тайпара дола локхьамаш белгалдаха деза». (88-гIа оагI.).

«Ахархошта - середнякашта юкъера хьахозаш дола локхьамаш» ала дезача «Ахархошта-середнякашта юкъера кхайкаш дола локхьамаш» аьннад переводчика. ВIалла хоза дагIац «кхайкаш дола локхьамаш» яха дешаш.

* * *

Белгалдаккха деза Нохч-ГIалгIай книжни издательствас «Коммунистически нравственноста хьакъехьа» яхача сборника перевод яра гIулакха лерттIа уйла яь ца хилар. Мелла дика вале а цхьан переводчикага дика бай чакхбоаккхалургбоацаш болх ба из, перевод е эза тексташ кIоаргга маIан долаш а, чолхане а, Iалаьмате дукха ха эшаш а хилара лоархIам а беш. ВIалла а хIама талхаргдацар, тоадале мара, дикагIа йолча 3—4 переводчикага къаьст-къаьста йола статьяш дIа а ейка переводаш йита кхаре.

Перевод е езача текстага а автора дулургIолччуга а хьежа вIаштIехьбаккха беза из чоалхакера творчески болх.

Хь. ГАЛАЕВ.

Волгоградски область. Берашца боккха баам болаш дахха хьалсага дог массеза а. ДIадахача шера цхьа хатар хиние елар Саший нана, цхьабакъда, бо хиланзар цунах. Из шийга дIайийцар Опарина Таисис — «Коммунизмага бода никъ» яхача колхоза дикагIболча доярхех цхьание.

Сурта тIа: Опарина Таисияи Сашеи. КIаькка чIоагIа дукха еза шийерда нана, шин гIулакхаш даь а яьина шийца ловза из хьатIаьрга сатуясаш вагIа из.

С. Курунина сурт.
ТАСС фотохроника.

КЕРДА ТИКАШ

Торговле гIулакх тоадарца цхьана республикера торговле сеть шерьеш я. Дукхьал 1963 шера 32 тика яьй юрташка, царех 10 вIашагIдехкача шитех яь я.

1964 шера хьалъергья 50 тика, царех 28 шитех я еш.

ДIайоахача шагIа ехкача ларекашта метта хьаю шитех еш йола тикаш.

1963 шера Советски района лоамая юрта Итум-Кален Шерипов Аслаьбека цIерахча юртех хьайийлай керда тикаш.

Керда тикаш болх бе йолаеннай Ножай-Юрта районе МехкатIен ГIойтIен. Хьалхе цу юрташка лаьрхIа капитально хьалъяь тикаш яцар.

Сунженски района Ассински станице хьайийлай керда промтоварни тика. Хоза цхьалха хьалъоттадаь дукха тайпа товараш да тика чу. Цу тика чу болх бераш дукхагIа бараш хагий нах ба. Эцархошца Iымерза а гIулакхаца а ба уж.

Кастта Нохч-ГIалгIайчен кооператораша Серноводски Нестеровския яхача станицашка хьалларгья керда тикаш. Цар гIалбугаргба Дубай-Юрта, МехкатIе, Гвардейске, Ведана баха нах, царга керда тикаш хьаьлларца.

Торговли дикагIа делаяра, бахача нахага дукха тайпатайпара дола товараш дикагIа дIабIарга дойтара керда вай хавара тикаш хила еаллга дика кхета а деш, республика кооперацие хьанаре хьахьет цу гIулакха тIехь.

Л. ИСРАИЛОВ.
Респотребсоюза торговли управлене начальника заместитель.

Торжественни собрани

Грозне В. И. Ленина цIерахча культура Дворецe хилар Советски Эскарея ТIема-Форда Флотен 46 шу дизара хетаяь торжественни собрани. Собране дакъа лоацаш бар партийни, советски, общественни организацей, Советски Эскара викалаш. Собрани хьайийлар КПСС Грозненски горкома хьалхарча секретара нов. О. С. Беляева. Гулбеннараша сийлен президиуме хержер тешаме ленинни ловкъост Н. С. Хрущев кирте латта КПСС ЦК Президиум.

Советски Эскарен ТIема-Форда Флотен 46 шу дизарах доклад йир Советски Союза Турпалхочо нов. Г. А. Ананина.

Доклад йистеяьлча моаршал луш къамаьлаш дир парте Грозненски горкомен горсоветен цIерах КПСС Грозненски горкома секретара нов. П. И. Латышева, нефтянникийн беррича къахьегамхойн цIерах Грозненски химзаводе аппаратчика нов. А. Г. Дакоева, юртбоахама къахьегамхой цIерах Грозненски производственни управлене № 3 йолча совхоза цхьоалагIча отделене управляюще нов. М. Е. Тамбулатовас, городерча комсомольцийн кагирхойн цIерах ВЛКСМ Грозненски горкома хьалхарча секретара нов. А. Р. Рубанова.

Торжественни собрани йистеяьлча Грозненски гарнизонен В. И. Ленина цIерахча культура Дворецен самодеятельни коллективаша доккха концерт оттадир гулбеннараштa.

С. КОТИЕВ.

КУЛЬТУРНИ ВАХАР

Город Гудермеса кхоане юацаш доклад йир дукха ха йоаццаш машиникаькъахой клубе Гудермесски горисполкома председателa нов. Умарова. Цо дийцар Гудермесе хьалъергйолча йоккхача химически комбинатах, цунца дувзаденна города экономически а культурни а вахар чIоагIа дегIадоагIаргхиларах.

Укх деношка Нохч-ГIалгIай драмтеатра артисташа Гудермесерия машинникаькъахой Ленина цIерахча клубе оттайир «Инкаш ювха сиск» яха керда спектакль. Берашта боккха сакъердам баьлар цох. Дика лайзар артисташ.

Гудермеса машиникаькъахой клубе хилар Украински эстрада артисташ. Тайп-тайпарча халкъий иллеш даьхар, халхараш дир. ЧIоагIа раьза хилар гулбеннараш артисташа оттаьча номерашта. Дика лайзар артисташ Ю. Громов, Кулахметова, В. Медведев, кхыбараш. Концерта хьалхле лелайир Зиновий Вольске.

«Джаз-ансамбль» — «сакъердаме оалаш» яха Грозненски эстрадин концертни группа хилар гудермесцаш болча хьошалгIа. Эрсий халкъа иллеш даьхар артисташа. Гулбеннараштa дика кийтар Нохч-ГIалгIай заслуженни артистка Татьянченко Нинас даьха иллеш.

Р. ТУРЛУЕВ.

* * *

Дика кийчъьяьр Грознерча № 45 йолча школа актови зал укх деношка. Советски Эскара 46 шу дизара хетадаь стенд, космонавтий, вай Даьлен сий лекхдаьча кхыча турпалий портреташ лар хьалтеха.

Советски Эскара ди дезде гулбеннабар пионераш. Пионераш болча хьошалгIа баькхабар Грозненски гарнизона викалаш. Цар берашта дийцар тIемахой вахарах.

Школьникаша шоай пионерски организаце сийлен пионералла хьаийцар эскархой, цIе галстукаш ехкар царна кач. Дика чакхдаьлар Советски Эскара 46 шу дизара вIашагIкхетар.

В. ГОЛУБЕВА.

* * *

Пхи шу да Грозненски химикий культура Дворец йола. Ши бIаь совгIа концерт деннад цо цу хана деш, ший дворецe денна ца Iеш, города промышленни предприятей культура дворецашкеи цIеча уголокашкеи а луш.

Художественни самодеятельноста республикански смотрашка дакъа лоацаш пхи дипломи сийлен грамоташи яьхай. Дворецe ловзача халкъа хора кулгалхо я Нохч-ГIалгIай АССР заслуженни артистка Е. Ф. Сыщикова. ХIана хора юкъе дика дакъа лоацаш 60 саг ва. Царна юкъе ба Грозненски химически завода болхлой аппаратчик А. Поторов, слесарь Ю. Блинков, лаборанткаш Н. Нацынова, Г. Мазолевская.

К. ВИННИК.

Урус-Мартана района Рошни-Чу яхача юрта клубе берий «Пионер» яха кинотеатр вIашагIделла школлагIа шу да. Цун директор ва 9-ча классе деша вагIа И. Юсупов, хIаьта контролераш ба: дешархой М. Кадыров, Я. Мажиев, кассир Л. Ахмадов, художник Р. Идилмежидов.

Кинотеатре а общественни совет, школа директор Я. Эдильмежидов, йоккхагIа дола пионервожати Л. Астафьева, кхыдола бераш юкъе а долаш. Цар цхьана репертуарни планаш уттаю, берий кинофильмаш къестаду. Каст-каста хул цига киномеханик Магометмирзоев.

С. ВОРОНИН.

* * *

Укх шера 15 февраль тIакхоачаш «Союзпечата» Республикански отдел, Нохч-ГIалгIай Книготорг, Респотребсоюза организацеш дехка яьлар художественни лотерея деррига билеташ. Уж иштта дика наха дIаэцаш хилар да вай республикерча къахьегамхошта живопись, графика, скульптура, прикладной искусство еаллга.

Ерригсоюзни Художественни лотерея тираж хургья 1964 шера 15—21 марта городе Москве.

С. ХОМЯКОВ.

СТУДЕНТАШ ПРАКТИКЕ БА

Грознерчеи республика кхыча районашкарчеи школашка практиках ба Нохч-ГIалгIай педагогически института 4-ча курсера студенташ. Школашка шоашта нийслу халонаш эша а яц, дика ю йоалаш урокаш тел цар. Из да студенташ практикена дика кийчбенна хилар.

Грознерча педагогически училище практиках болча Х. Талгатова, А. Рамзаева, С. Гайтемирова, кхычар луш йола урокаш дика лаьрхIай методисташа. Вахарца яйкха буваш болаш, тема дика яьшха дIайоаийташ ду цар урокаш.

Керда Алды яхача поселка школе практика ба Х. Тарамов, В. Сулейманов, И. Исмаилов, кхыбараш. Царна доккха методически новкъостал ду пединститута преподавателаша В. И. Шевченкоса Т. М. Талгатоваси.

ГIадвугаш хоамаш ух Шаьха практике бола студенташ А. Гахаев, Б. Эсембаев, К. Исраилов, Д. Дикаяев, Д. Акмурзаев буваш. Школе шоай практике дика дIачхьараа совгIа, цар чIоагIа дакъа лоац юрта культурни йахара юкъе а. Бахача наха беседаш ю. ХIаьа уж чIоагIа кийчлуш ба музыкально-литературни сайре е. Цар репертуаре я «Хи йистера халхара сюита», С. Бадуева «Паьт1амат» яхача романах йола инсценировка, нохчийн гIалгIайн поэтий стихаш.

Хь. ЯНДАРБИЕВ.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

Къулбехьен Вьетнама бахача наха духьалара «дIакхайкабанза хьоабаь тIом» дIахо беш ба. Цхьабакъда, шоай къам дехкачар къулбехьенвьетнамерча е хIанзарча тIема техникага а, е царн фордал дехьарча царна доалдерийн уизарерча зуламашка а кагдулургдац халкъ. Цхьаннена тIехьа шоллагIьяр йоаккхаш коталонаш йоах партизанаша. Сайгонерча марионеткаша поал хахкарах цхьаккха керда хIама гучадалайзар царна. Американски агрессорийн царна мотт кьеккарийн коташта кIалхара лаьтта доаг.

«Лук» яхача журнала корреспонденташ ше къамаьл деш американски эскара капитана Эрл Уебба аьлар: «Са вертолета духьала ца йоаххкаш хIама яцар кхертIошкара яьняа зениттан йоккхийча топашка кхаччалцаз».

Белгалдоалаш гIулакх да, Къулбехьен Вьетнаме латтачча тIема юкъе дакъа лоацаш американски тIемахой болга хIана къайладахьа гIерташ американски кепа йоазув ца хилар. «ГIулакх доацаш тIакхаьча тIема халонаш я вай ловраш — язду «Лук» яхача журнало. — ХIара доагIача дийнахьа 1,5 миллион доллар доаду вай Къулбехьен Вьетнама. Цу тIема юкъе эза США 15 эзар саг ва.

МалагIа бахьан да США Къулбехьен Вьетнама чурча гIуланхашта юкъе гIертийтар, Женевски соглашенеш царга телхайитара, дукха ахча доадайтар, бов шоай-салтий ахийтанза из ца йоллийтар? Из а кхы къайлахьош дац. «Демократеи бокъонца йолча паргIатони» хьакъехьара демагогически уйлаш дIа а кхайса, «Лук» яхача цу журнало мукIарло ду, ювцаш яраш Къилба-Малхбоален Азера американски позицеш хилара.

«Лук» яхача журнала тIара сурт. Беррига вьетнамций а санна, хала кхоана я вийнача партизана сесагагеи берагеи кхоачаргьяр», — йоах сурта кIалхарча йоазоно.

АПН.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

АНГЛИЙСКИ ПЛАНА ДУХЬАЛА ВА МАКАРИОС

НИКОЗИЯ, 22 февраль. ТАСС-а корреспондента Н. Семенова «Правда» собственни корреспондента Н. Брагинен хоам бу:

Кипрера герзашцара низаш дIахо совдахара цхьаккха бахьан дац, аьлар селхан Кипра Республика президента архиепископа Макариоса. Нагахьа санна кхыча мехкашкара бIунаш гIайрен тIа даккийтарах дола дош хIанэ дувцаш йолча Кхерамален Совето из предложени могайойя, цунца вIаштIехьдаккха дезаш да Кипра территорера английски бIунаш цига тIадоагIа кхычахьара бIунаш миссел кIезигделга а дIадугнлга а.

СОЦИАЛИЗМА АЬТТУВ БОЛЧА ОАГIОРАХЬА ХАЬДДА БАЬ ХОРЖАМ

БАМАКО, 22 февраль. (ТАСС). Болгарен Югославеи новкъосталца хьаь Вагнида яха промышленни-юртбоахама комплекс хьаеллара хетаяь нах вIашагIкхеташ моттиг хилар селхан Мали Республика столицана — Бамакона юхке.

Нах вIашагIкхийттача ше къамаьл деш, Мали Республика президента Модибо Кейтас социалистически «дегIаахара наькъа гадоаккхаш хаьдда дош аьлар.

Нагахьа санна вай хоадамбоалаш социализм хьалъяра наькъа тIа даьнна хиннадецаре, аьлар цо, нагахьа санна доазол дехьарча капиталисташа вай экономически дегIаухилга Iалашдарга вай хьийжа хиннадаларе, бIаьш шерашка хьежаш дагIа деваргдар вай.

ДОТТАГIИЙ НОВКЪОСТАЛ

КАИР, 21 февраль. (ТАСС). Укхаза кулгаш ядаьд Иншасерча атомни центре Iилмаьтоххама балхаш кхоачащдеча ВIашагIкхийттача Iарбий Республикана Советски Союзо технически новкъостал дара хьакъехьарча контрактана.

Контрактага хьежжа Советски Союзо ОАР-е йохийтаргья къаьстта Iилма аппаратуреи приборашн. Шоай кхетам а опыт а дIаялар духьа кхы тIа а ОАР-е бохийтаргба советски специалисташ.

БЕЗАМЕ ВIАШАГIКХЕТАР

ГАВАНА, 22 февраль. (ТАСС). Кубински столице баха ээараш нах гулбелар селхан Гавански порте, американски набахта боахкаш мел яьккхача хана шоай даьхен сий лакха лоаттадеш чакхбаьнна кубински рыбакаш цIахьачча хилар духьа.

Патриотий къонахчала ше раьза хилар хьа а хьокхаш гулбеннараште хьалкашка лоацца къамаьл дир премьер-министра Фидель Кастрос. Ше къамаьл деш Фидель Кастрос хьоахайир революционни правительства экономически планаш, укх гергтарча шерашка кхачан продукташ мехка дукхагIа йоахаргхилар белгал а доаккхаш.

Чкъаьрий лувца кубински кемаш цIакхаьчачул тIехьагIа порта цIеношка пресс-конференци хилар. Цига патриоташа журналисташта дийцар дунеи халкъий юкъерча хишка чкъаьрий лувцаш хиина кубински кемаш дIа мишта лийцадар, цу кемаш тIарча экипажашна американски Iаьдалаш мишта хилар.

ЛАДУВГIА, ХЬАЖА

РАДИО: 6.30 — Юрта болхама болхлошта передача (эрсий меттала); 6.45 — ашараш; 6.50—хоамаш; 7.10 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор; 8.15 — радиои телевиденни передачай программа; 8.20 — «Сердало» газета оагIонаш тIара; 8.30 — «Дагестански музыка» яха концерт; 8.45 — деша даха ха кхачанза долча бераштa передача (гIалгIай меттала); 15.50 — дунен тIа гIолла бу никъ. Концерт (эрсий меттала); 16.15 — «Къона инженер» яха кагирхошта ю передача (гIалгIай меттала); 16.30 — керда хоамаш (гIалгIай меттала); 16.15 — «Тороннаш йолаш я, царех пайда эца беза» яха промышленноста болхлошта передача (эрсий меттала); 17.00 — «Къилбаседа Кавказа экономически вахар» яха радиогазета; 17.30— керда хоамаш (эрсий меттала); 17.45 — «Къахьегамца коммунистически дог-уйла йолаш нах хьалкхебар» — передача (нохчий меттала); 18.28 — керда хоамаш (нохчий меттала); 18.40 — «Къахьегама ашараш» яха концерт.

ТЕЛЕВИДЕНИ: 12.00— Берашта лаьрхIа мультфильм; 12.20 — «Кортамукъален гIайрен тIара лаьша» яха художественни фильм; 18.20 — передачай программа; 18.25 — телевизионни кердадараш (нохчий меттала); 18.40 — киножурнал; 18.50 — «Атеистически пропаганда тха опыт». Урус-Мартанерча атеиста кабинета заведующе къамаьл (нохчий меттала); 19.00 — хоамаш; 19.10 — «Удобреней моттиг кхашка я». Репортаж; 19.20 — «Турпала гIулакх» яха бакъдолчо тIера хьекйна фильм; 19.35 — английски метта урок; 20.05 — нефтяной институте спорта Дворецера репортаж; 20.35 — Южная йоацар. Генерала Аршинцева вахара оагIонаш; 21.15 — передачай программа; 21.20 — «Конец и начало» яха художественни фильм.

Городе Грозне, Мичурина улицагIа, № 155 йолча вахача Вокое Хизарий Хаматхана городе Краснодаре яхаш йола шие сесаг Вокова Валентина Петровна йатарах дола дош суде дениа.

Дош лувааргда Краснодара суде.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, ЦIеча фронтовикий улица, 14. Телефонаш: редактора зам. — 2-67-01, бехктокхама секретаре — 2-45-48, партийни вахарен, промышленни, юртбоахама, кхьмойн отделий — 2-35-72.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Красных фронтовиков, 13. Телефоны: зам. редактора — 2-67-01, ответственного секретаря — 2-45-48, отделов партийной жизни, промышленного, сельскохозяйственного и писем — 2-35-72.

«Грозненский рабочий» издательства типографи Революции проспект.

Типография изд-ва «Грозненский рабочий» проспект Революции.

СФ05043. Заказ № 1160.